

Jaarverslag 2022

Gasunie Transport Services

gasunie
transport services

Inhoudsopgave

01	Directieverslag	4
02	Jaarrekening	21
	Balans per 31 december 2022	21
	Winst-en-verliesrekening over 2022	23
03	Overige gegevens	67
	Statutaire regeling omtrent de winstbestemming	67
	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	68
	Bijlagen	80
	Besluit Financieel Beheer Netbeheerder	80

Jaarverslag 2022

Directieverslag

gasunie
transport services

01 Directieverslag

Algemeen

Landelijk netwerkbeheerder Gasunie Transport Services (GTS) is eigenaar en beheerder van het landelijk gastransportnet. GTS is verantwoordelijk voor de verkoop van de transportdiensten, de uitvoering van het gastransport en de ontwikkeling en instandhouding van het Nederlandse gastransportnet.

Missie

GTS biedt op een klantgerichte en transparante manier gastransportdiensten aan. Veiligheid, betrouwbaarheid, duurzaamheid en kostenbewustzijn staan hierbij voorop. We dienen het publieke belang en werken op professionele wijze aan waardecreatie voor onze stakeholders.

Visie

GTS streeft ernaar een organisatie te zijn die de markt als beste bedient, flexibel inspeelt op veranderingen in de omgeving, nieuwe gasstromen mogelijk maakt, de introductie van duurzame energie faciliteert en zo een spilfunctie vervult in de Noordwest-Europese gasmarkt.

Taken

GTS biedt gastransportdiensten aan en diensten die daarmee verband houden, zoals kwaliteitsconversie en balancerend. GTS is onder meer verantwoordelijk voor:

1. Het zorgdragen voor een veilig, betrouwbaar en doelmatig transportsysteem;
2. Het beheer en de ontwikkeling van het gastransportnet op economische basis;
3. Het beschikbaar stellen van voldoende transportcapaciteit;
4. De koppeling met andere netten, zowel nationaal als internationaal;
5. De uitvoering van publieke taken en adviestaken op het gebied van leveringszekerheid (onder andere pieklevering, noodlevering en raming Groningen-productie) en het kleineveldenbeleid;
6. Het beheren van de gaskwaliteit, inclusief kwaliteitsaanpassingen om Groningen productie te minimaliseren;
7. Het balanceren van het net.

Toezicht

De Autoriteit Consument & Markt (ACM) houdt toezicht op de uitvoering van de wettelijke taken die aan GTS zijn opgedragen. De Gaswet stelt eisen aan de wijze waarop GTS zijn taken vervult. Zo beschikken we over een reglement voor onze medewerkers dat waarborgt dat onze klanten gelijk behandeld worden.

Businessmodel Gasunie Transport Services

GTS biedt zijn diensten als landelijk netbeheerder aan op een non-discriminatoire, klantgerichte en transparante manier. We verkopen de beschikbare capaciteit in een betrouwbaar netwerk tegen concurrerende voorwaarden. Op entrypuncten kan het gas in het netwerk worden ingevoerd en op exitpunten kan een klant het gas uit het netwerk halen. De klanten sluiten contracten af waarmee ze capaciteit boeken op bepaalde entry- of exitpunten in het netwerk, gedurende een bepaalde periode (jaar, kwartaal, maand of dag). Ons netwerk concurreert ten aanzien van het transport van transitstromen met netwerken in andere Noordwest-Europese landen.

We brengen tarieven aan onze klanten in rekening die gereguleerd zijn. Ze worden jaarlijks vastgesteld door de toezichthouder die elke drie tot vijf jaar de methode van regulering opnieuw vaststelt. De tarieven worden bepaald door de toegestane omzet voor het betreffende jaar te delen door de geschatte omvang van de capaciteitsvraag (omzetregulering). Als deze omvang van de capaciteitsvraag in de praktijk anders is dan vooraf was geschat kan ook de behaalde omzet afwijken van de toegestane omzet. Een verschil tussen de toegestane en gerealiseerde omzet wordt verrekend in volgende jaren.

De door de toezichthouder toegestane omzet bestaat uit een kapitaalkostenvergoeding voor het geïnvesteerd vermogen, een vergoeding voor de jaarlijkse afschrijvingskosten (berekend op basis van de door de toezichthouder vastgestelde afschrijvingstermijnen en activawaarde) en een vergoeding voor de operationele kosten.

Investeringsen

Het ontwerp en het gebruik van het netwerk bepalen de totale beschikbare capaciteit. GTS investeert op doelmatige wijze in voldoende transportcapaciteit om zo te kunnen voorzien in de totale marktbehoefte. Daarbij is het uitgangspunt dat de gasvoorziening voor kleinverbruikers in Nederland wordt gegarandeerd op een dag met een gemiddelde effectieve etmaaltemperatuur in De Bilt van – 17 °C (graden Celsius). Nieuwe investeringen voegen we, voor zover zij naar het oordeel van ACM doelmatig zijn, toegevoegd aan onze kostenbasis, zodat we deze via onze tarieven kunnen terugverdienen.

Gedragcodes en wet- en regelgeving

Met ingang van 1 januari 2020 is GTS aangemerkt als Organisatie van Openbaar Belang (OOB).

De naleving van gedragcodes en wet- en regelgeving voeren we overeenkomstig de wijze van onze aandeelhouder N.V. Nederlandse Gasunie uit. Hiervoor verwijzen we naar de uitgebreide paragraaf inzake risicomanagement in het jaarverslag van N.V. Nederlandse Gasunie.

Management

Het management van Gasunie Transport Services B.V. per 31 december 2022:

Drs. B.J. Hoevers, Algemeen Directeur

B.K. van Boven, Manager Commerce & Regulation

D. Locker, Manager Finance & Control

Ir. R.W.J. Zanting, Manager Assets

Voorwoord

Voor u ligt het jaarverslag van 2022 van Gasunie Transport Services, met hierin de belangrijkste ontwikkelingen die GTS heeft doorgemaakt het afgelopen jaar. Het jaar 2022 kenmerkte zich door de inval van Rusland in Oekraïne. De terugvallende aanvoer van Russisch gas die gepaard ging met deze politieke situatie heeft de gasmarkt in Noordwest-Europa volledig veranderd.

Een voorbeeld van de verandering is het nagenoeg omkeren van de stroomrichting van het gas door ons netwerk van 'van Noordoost naar Zuidwest' naar 'van Zuidwest naar Noordoost'. De goede ligging van onze infrastructuur met compressie aan alle uiteinden van ons systeem maakte deze snelle wisseling mogelijk. Ook was het mogelijk extra LNG in te voeren, door in de Eemshaven enkele kilometers pijpleiding aan te leggen.

De sterke afname van het aanbod van Russisch gas resulteerde in een hoge en sterk schommelende prijs met een sterke terugval in de gasvraag. De Nederlandse regering activeerde in juni de eerste fase van het Bescherm- en Herstelplan Gas: 'vroegtijdige waarschuwing'; een fase die nu nog steeds van kracht is.

In 2022 transporteerden wij voor onze klanten 73,5 miljard m³ (73,5 bcm) gas. De doorvoer van LNG richting Duitsland, zowel direct ingevoerd in ons systeem als vanuit België en het Verenigd Koninkrijk, heeft een grote bijdrage geleverd aan de Duitse leveringszekerheid. Door de import van LNG gecombineerd met de sterke vraaguitval was het mogelijk om een hoog vulniveau van gasopslagen te bereiken, zodat leveringszekerheid in Nederland in de winter van 2022-2023 geborgd is.

Naast sterk veranderde transportstromen hebben we zowel op nationaal als internationaal niveau met betrokken autoriteiten en collega-TSO's de situatie op de gasmarkt gevolgd en analyses gemaakt voor de ondersteuning van de verschillende overheidsmaatregelen, zoals vooruitzichten in vraag en aanbod.

Vanaf het gasjaar 2022-2023 is de productie van het Groningenveld teruggebracht tot slechts een 'waakvlam'-productieniveau; nodig om calamiteiten of extreme kou op te kunnen vangen. De bouw van een nieuwe stikstofinstallatie bij Zuidbroek is de belangrijkste maatregel om de laatste gasproductie uit het Groningenveld te kunnen vervangen door voldoende hoogcalorisch gas geschikt te maken voor gebruik in huishoudens. Dit project heeft in eerste instantie vertraging ondervonden als gevolg van de COVID-19 pandemie. Vervolgens is er als gevolg van conflicten tussen hoofd- en onderaannemer verdere vertraging ontstaan. Onze bestaande stikstofinstallaties hebben dit jaar 3,36 miljard m³ stikstof bijgemengd en daarmee 28,7 bcm gas van Groningenkwaliteit gemaakt.

In financiële termen werd 2022 door de crisis op de gasmarkt ook een bijzonder jaar. Aan de positieve kant betrof het additionele omzet uit afschakelbare capaciteit en veilingopbrengsten uit de schaarse grenscapaciteit op de transportroutes van LNG en aan de negatieve kant hoge energiekosten voor kwaliteitsconversie. Hoewel de precieze verwerking van deze mee- en tegenvallers als gevolg van externe ontwikkelingen nog mede afhangt van de uitspraak in gerechtelijke procedures, is onze overtuiging dat het uiteindelijk zal resulteren in een stabiel inkomstenverloop op lange termijn met een gereguleerd rendement op investeringen en compensatie van operationele kosten.

In de huidige energiemarkt is het extra belangrijk ook de invoeding van duurzame gassen te faciliteren. De toekomstige bijmengverplichting voor groen gas vereist extra investeringen in infrastructuurverbindingen of kleinschalige compressie vanuit het netwerk van regionale netbeheerders in onze infrastructuur. Naast groen gas krijgt in de toekomst ook waterstof een aandeel in de duurzame energiemix. Onze bestaande gasinfrastructuur gaat daarmee bijdragen aan de verduurzaming van het energiesysteem. Gasunie is gevraagd het toekomstige waterstofnetwerk te ontwikkelen en daarbij maximaal gebruik te maken van het netwerk van GTS.

Namens GTS wil ik onze klanten en andere stakeholders bedanken voor het in ons gestelde vertrouwen en de goede samenwerking. Ook wil ik onze medewerkers en de medewerkers van onze serviceproviders bedanken voor hun inzet.

Bart Jan Hoevers
Algemeen directeur

Financiële resultaten

Kerncijfers

<i>In miljoenen euro's</i>	2022	2021
Totale opbrengsten	1.622,5	965,4
Totale lasten	-924,4	-706,2
Bedrijfsresultaat	698,1	259,2
Financieringsbat en -lasten	-54,0	-75,4
Resultaat voor belastingen	644,1	183,8
Belastingen	-166,2	-57,1
Resultaat na belastingen	477,9	126,7

Opbrengsten

We hebben met het transport van gas en daaraan gerelateerde diensten in Nederland een omzet van € 1.623 miljoen gerealiseerd. De gerealiseerde omzet is € 658 miljoen hoger dan het jaar ervoor. Als gevolg van de situatie op de Europese gasmarkt en het wegvallen van de Russische gasstromen naar Noordwest-Europa, ontstond er een fors gasprijsverschil tussen enerzijds het Nederlandse marktgebied TTF en anderzijds de Britse en Belgische marktgebieden. Hierdoor ontstond er veel vraag naar transportcapaciteit van België naar Nederland, waardoor congestie in ons gastransportnetwerk optrad. Als gevolg hiervan hebben shippers in 2022 voor circa € 220 miljoen aan veilingpremies betaald aan ons. Ook de omzet uit afschakelbare capaciteit steeg fors, naar circa € 300 miljoen. Daarnaast stegen als gevolg van de methode van regulering de tarieven, wat een toename van circa € 130 miljoen veroorzaakte.

De omzet uit afschakelbare capaciteit geven we terug aan de netgebruikers via een nacalculatie in toekomstige transporttarieven. Dit geldt ook voor de omzet uit veilingpremies, tenzij we deze inzetten voor congestie-mitigerende maatregelen. Deze nacalculatie zal een dempend effect hebben op de transporttarieven vanaf 2024.

Totale lasten

De totale lasten zijn in 2022 gestegen met € 218 miljoen ten opzichte van 2021. De belangrijkste reden voor de stijging zijn de gestegen energiekosten, die samenhangen met het transport en het op de juiste kwaliteit brengen van gas hebben. Deze kosten zijn bijna € 170 miljoen hoger dan in 2021. Dit is voornamelijk het gevolg van hogere energieprijzen. Bij de huidige methode van regulering in Nederland mag GTS deze hogere energiekosten niet volledig verrekenen in toekomstige jaren. Ook hebben we een voorziening van circa € 40 miljoen gevormd voor het opruimen van leidingdelen die niet meer worden gebruikt.

Financiering

We hebben een leningsfaciliteit van € 6 miljard, die door Gasunie ter beschikking is gesteld. De looptijd van deze faciliteit eindigt op 31 december 2029 en heeft een mogelijkheid tot verlenging. De partijen zijn overeengekomen dat tussentijds op de faciliteit geld kan worden getrokken dan wel worden afgelost. In 2022 is de omvang van de uitstaande lening gedaald.

De minister van Economische Zaken en Klimaat (EZK) heeft regels gesteld ten aanzien van goed financieel beheer in het 'Besluit Financieel Beheer Netbeheerder'. Deze regels bestaan uit een aantal financiële ratio's waaronder een minimum eigen vermogen. Per kwartaal beoordeelt de vennootschap, rekening houdend met de bepalingen in het Besluit Financieel Beheer Netbeheerder, of er afgelost dan wel getrokken moet worden op de faciliteit. Door middel van deze ratio's wordt een adequate solvabiliteit en liquiditeit gewaarborgd. Eind 2022 bedroeg de solvabiliteit 49% (2021: 50%).

Personele zaken en operationele kosten

Onze medewerkers zijn in dienst van Gasunie en voor onbepaalde tijd bij GTS gedetacheerd. De effectieve bezetting van GTS ultimo 2022 bedroeg 162 fulltime-equivalenten (ultimo 2021: 153). GTS heeft dienstverleningsovereenkomsten met Gasunie afgesloten met in 2022 een waarde van € 663 miljoen (2021: € 439 miljoen) aan operationele kosten. Deze operationele kosten hebben betrekking op de inzet van medewerkers, materialen, diensten en andere kosten zoals transport gerelateerde energiekosten. Deze dienstverlening vindt plaats tegen kostprijs.

Netwerkontwikkelingen

Onze bijdrage aan de sluiting van het Groningenveld

Het door de NAM beheerde Groningenveld, lang een belangrijke bron voor gasaanbod in Noordwest-Europa, vervult dit gasjaar voor het eerst de rol van back-up. Dat betekent dat de productielocaties 'op de waakvlam' staan. Naast het volume dat nodig is om de locaties betrouwbaar te opereren, wordt er alleen additioneel volume geproduceerd in het geval dat het naar de mening van de minister van Economische Zaken en Klimaat absoluut noodzakelijk is voor de leveringszekerheid. Om dit lage niveau van productie te kunnen bewerkstelligen zijn wij actief betrokken bij een aantal maatregelen die ervoor zorgen dat de vraag naar het Groningengas wordt verlaagd en het aanbod van het vervangend gas, het zogenaamde pseudo G-gas, wordt verhoogd. Een voorbeeld hiervan is de bouw van de stikstofinstallatie bij Zuidbroek, waardoor er meer pseudo G-gas geproduceerd kan worden. Daarnaast sluiten wij laagcalorische grootverbruikers aan op het hoogcalorisch gasnet en adviseren de minister van EZK over het tijdpad dat gevolgd kan worden om het Groningenveld te sluiten, zonder dat de leveringszekerheid in gevaar komt.

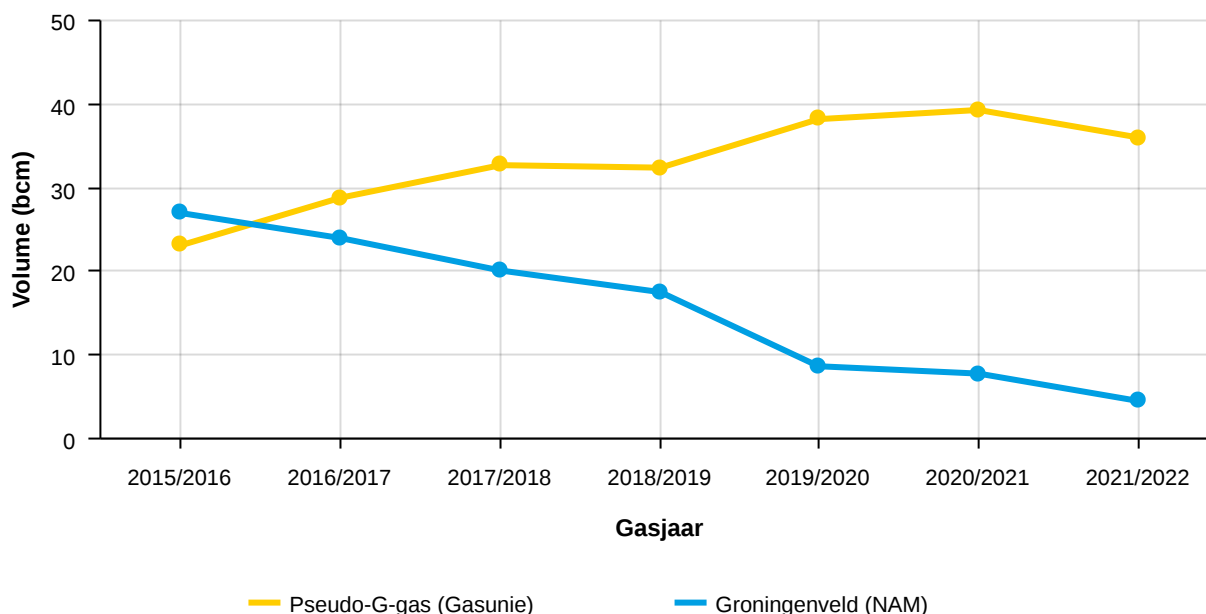
Uitbreiding capaciteit stikstofbijmenging

In Nederland is afgesproken dat alle afnemers, op de negen industriële grootverbruikers hieronder genoemd na, verzekerd blijven van de levering van laagcalorisch aardgas. Om voldoende laagcalorisch gas te kunnen leveren, mengt GTS binnenkomend (voornamelijk buitenlands) hoogcalorisch gas met stikstof. Om dit op nog grotere schaal uit te voeren, bouwen wij de stikstofinstallatie Zuidbroek II.

Diverse deadlines voor de oplevering van de installatie zijn in 2022 niet gehaald als gevolg van een moeizame samenwerking tussen hoofdaannemer Air Products en onderaannemer Ballast Nedam Industriebouw. De constructiewerkzaamheden die eind 2022 nog moesten plaatsvinden waren relatief beperkt in omvang. We verwachten nu dat de bouw in oktober 2023 klaar zal zijn. Effecten op de benodigde gaswinning in het Groningenveld voor het volgende gasjaar (oktober 2022-oktober 2023) zijn er niet, omdat de marktvraag naar aardgas ondertussen aanzienlijk is teruggelopen. De bestaande stikstofinstallaties van GTS kunnen hierdoor voldoende stikstof leveren.

Met de ingebruikname van de stikstofinstallatie in Zuidbroek kan op basis van toevoeging van stikstof aan geïmporteerd gas jaarlijks 10 bcm extra pseudo-Groningengas worden geproduceerd. In de winter zal de nieuwe installatie fungeren als capaciteitsmiddel, om ervoor te zorgen dat ook bij lage temperaturen er geen aanspraak meer gedaan hoeft te worden op het Groningenveld. In de zomer wordt de stikstofinstallatie straks ingezet om de seizoensgasopslagen te vullen met pseudo-Groningengas.

De relatie tussen de productie van Groningengas en de productie van pseudo-G-gas

In het gasjaar 2021-2022 (oktober-oktober) bedroeg de gasproductie van NAM uit het Groningenveld 4,5 bcm. Dat zou het achtvoudige zijn geweest, als Gasunie Transport Services (GTS) geen pseudo-Groningengas zou hebben geproduceerd door het bijmengen van stikstof bij aardgas dat uit het buitenland komt. In totaal vermeden we in het gasjaar 2021-2022 de productie van 36 bcm Groningengas.

Ombouw industriële grootverbruikers

Bij wet is bepaald dat de industriële grootverbruikers in Nederland die meer dan 100 miljoen m³ gas per jaar (0,98 TWh) afnamen in de gasjaren 2017/2018 en 2018/2019, moeten stoppen met het afnemen van laagcalorisch gas per 1 oktober 2022. Het gaat om negen bedrijven, waarvan de gezamenlijke vraag ongeveer 3 bcm (29,3 TWh) per jaar is. De eerste vier bedrijven zijn inmiddels gestopt met het afnemen van laagcalorisch gas, de overige vijf verwachten wij om te kunnen schakelen in de aankomende jaren. Voor deze industrieën zijn complexe maatregelen met langere doorlooptijden nodig. Deze vijf bedrijven hebben een tijdelijke ontheffing gekregen voor de afname van laagcalorisch gas, die van kracht is tot aan hun omschakeldatum.

Omschakelprogramma's buurlanden

Onze buurlanden zijn ook afhankelijk van laagcalorisch gas. Anders dan in Nederland, waar gekozen is om een stikstofinstallatie te bouwen om laagcalorisch gas te produceren ter vervanging van het Groningengas, is in Duitsland, Frankrijk en België besloten dat alle eindgebruikers moeten overstappen op hoogcalorisch aardgas. Zij moeten hiervoor hun apparatuur zoals verwarmingsketels, fornuizen en ovens laten aanpassen. De omschakelprogramma's bij de huishoudens in Duitsland, Frankrijk en België voor de afbouw van hun vraag naar Nederlands laagcalorisch gas verlopen volgens planning. De export daalt mede daardoor met gemiddeld 2 tot 3 bcm (20-30 TWh) per jaar, tot nagenoeg nul aan het einde van dit decennium.

Jaarlijks advies aan de minister

Elk jaar in januari voorziet GTS de staatssecretaris van Mijnbouw van advies over de leveringszekerheid voor het volgende gasjaar. In dit advies worden de verwachte gasvraag en -aanbod geanalyseerd. Hierbij berekent GTS hoeveel gas er naar verwachting geleverd wordt uit de verschillende bronnen (onder andere uit het buitenland, offshore productie, kleine velden). Op basis hiervan wordt berekend hoeveel gasproductie uit het Groningenveld nodig is om de leveringszekerheid veilig te stellen. In 2022 rapporteerde GTS in januari dat in het gasjaar 2022/2023 het Groningenveld alleen nog op de waakvlam zou staan en minimaal zou hoeven te produceren.

In februari viel Rusland Oekraïne binnen, waardoor de geopolitieke situatie ingrijpend veranderd is. Dit heeft grote consequenties gehad op de energiemarkten. Er komt minder Russisch gas naar Europa, waardoor de gasprijzen historisch hoog zijn geworden en de marktvraag door vraagdestructie ongekend laag is. Tegelijkertijd hebben Europese landen beleid gevoerd om de gasbergingen extra te vullen. GTS heeft daarom in september een aanvullend onderzoek gedaan om de gevolgen van deze ontwikkelingen voor de leveringszekerheid en de benodigde Groningenproductie in kaart te brengen. Dit onderzoek wees uit dat de conclusies uit januari gehandhaafd kunnen blijven. De vastgestelde Groningenveld-productiecapaciteit van 4,4 mln (n)m³/uur en bijbehorend volume van 3,2 miljard (n)m³ voor het gasjaar 2022/2023 is nog steeds voldoende om de leveringszekerheid veilig te stellen.

In het advies van januari 2023 verzoekt GTS de staatssecretaris het Groningenveld ook in het gasjaar 2023-2024 nog niet definitief te sluiten. GTS adviseert om het Groningenveld op de 'waakvlamstand' te houden, zodat het ministerie van EZK bij tegenvallende import van gas de mogelijkheid heeft om – naast eventuele andere maatregelen, zoals (verplichte) vraagreductie – additionele productie toe te staan, om de leveringszekerheid te garanderen.

Risicomanagement

Risicomanagement is een activiteit die op alle niveaus in de GTS-organisatie terugkomt. Belangrijke aspecten in de uitvoering van risicomanagement zijn het vaststellen van de risicobereidheid en het uitvoeren van risicoanalyses op verschillende niveaus in de organisatie. Medio 2022 heeft binnen GTS een risicoanalyse plaatsgevonden die is verwerkt in de planning- en control-cyclus. Een centraal thema is het vinden van een balans tussen het enerzijds transportzekerheid en de verandering in de vraag en anderzijds de kosten die daarmee gemoeid gaan. De belangrijkste risicogebieden zijn:

1. Robuustheid van omzetregulering op het gebied van gastransport;
2. Toename van de risk exposure in asset management tot boven de risk appetite;
3. Publieke verwachtingen omtrent leveringszekerheid met betrekking tot de investeringen; benodigd voor het verlagen van productie uit het Groningenveld;
4. Verslechtering van het functioneren van de Nederlandse gasmarkt met als gevolg extra kosten of reputatieschade.

Fraude

Voor de beheersing van frauderisico's hebben we risicomitigerende maatregelen geïmplementeerd:

1. Inbouwen van voldoende checks & balances bij fraudegevoelige processen;
2. Integreren van het onderwerp fraude in diverse bewustwordingsprogramma's en simulaties;
3. Integreren van frauderisico's in operationele risicoanalyses;
4. Verdere ontwikkeling van bestaande bewustwordingsprogramma's.

Voor een nadere toelichting op de beheersing van financiële risico's verwijzen we naar punt 17 van de nadere toelichting op de balans in de jaarrekening.

Risico-gebaseerd assetmanagement

GTS is een kapitaalintensief bedrijf dat actief is in een sector met veiligheidsrisico's. Wij zorgen niet alleen voor een betrouwbaar en duurzaam, maar zeker ook voor een betaalbare infrastructuur. Daarom letten wij scherp op kostenefficiënt opereren. In 2022 hebben we € 66 miljoen geïnvesteerd in vervanging van onze infrastructuur.

GTS hanteert hiervoor een op risico-inschattingen gebaseerd assetmanagement. We brengen onze risico's in kaart met behulp van een risicomatrix. Knelpunten in het systeem krijgen een risicobeoordeling op elk van de gekozen vier bedrijfswaarden: veiligheid, transportzekerheid, duurzaamheid en (financiële) schade.

We gebruiken deze risicobeoordeling om vervangingsinvesteringen te beoordelen. Op deze wijze nemen we op een kostenefficiënte manier zoveel mogelijk risico's weg en voeren we geen onnodige werkzaamheden uit. Jaarlijks wordt een deel van de installaties opnieuw op risico's geanalyseerd en beoordeeld.

Risicobeheersing - terugblik op 2022

1. De oorlog in Oekraïne, hoge energieprijzen en krapte in toeleveringsketens hebben onzekerheid gecreëerd die veel impact heeft op onze operationele processen en onze projecten. We zijn hier goed mee omgegaan door heldere prioriteiten te stellen met betrekking tot leveringszekerheid en het waarborgen van onze assets. De impact van de ontwikkelingen op onze projecten is dat reikwijdte, planningen en budgetten moesten worden aangepast;
2. Op projectniveau hebben we in 2022 verder gewerkt aan de introductie van verbeterde en uniforme processen en standaarden en intensievere support voor projecten;
3. Risicomanagement wordt steeds meer gezien als een essentieel onderdeel van de besluitvorming. Een concreet voorbeeld hiervan is de introductie van verplichte Value Assurance Reviews voor grote projecten.

Risicobeheersing - vooruitblik op 2023

1. De publieke steun voor de energietransitie groeit sterk, mede door de noodzaak van onafhankelijkheid van Russisch gas;
2. De rol van de overheid is hierin zeer belangrijk;
3. Onzekerheden in toeleveringsketens en de beschikbaarheid van voldoende gekwalificeerd personeel voor GTS, maar ook haar partners en aannemers, blijft de komende jaren bestaan;
4. We zetten onze lopende initiatieven rondom het versterken van risicomanagement in 2023 door. Dit betekent dat we meer integratie binnen GTS gaan creëren, en met meer mensen meer projecten kunnen helpen om hun risico's in kaart te brengen en goed te managen.

Compliancemanagement

Compliance bij GTS richt zich op het bevorderen en handhaven van de naleving van (inter)nationale wet- en regelgeving, van procedures, normen en interne regels. Het doel van compliance is de integriteit van de organisatie te borgen, het bestuur en de medewerkers te beschermen en het voorkomen van (risico's op) wettelijke en regulatorische sancties, materieel financieel verlies en reputatieschade van de organisatie.

GTS volgt het corporate Gasunie-beleid. Het compliancemanagementsysteem van Gasunie is gebaseerd op de internationale richtlijn voor compliancemanagement en vastgelegd in ons compliancestatuut. Het statuut beschrijft de verantwoordelijkheden voor compliance en de monitoring van en rapportage over compliance. Alle medewerkers van Gasunie zijn verantwoordelijk voor en aanspreekbaar op hun eigen gedrag. De (unit)managers zijn als 'first line' verantwoordelijk voor de naleving van regels in hun unit of afdeling. De corporate compliance officer heeft als 'second line' een onafhankelijke rol en rapporteert direct aan de raad van bestuur. Er wordt jaarlijks gerapporteerd over het compliance-systeem aan de raad van commissarissen via de Compliance-brief.

Veiligheidsprestaties

TRFI

Veiligheid voor onze medewerkers en onze omgeving is een belangrijke randvoorwaarde voor het kunnen uitvoeren van onze werkzaamheden. Het scheppen van een gezonde en veilige werkomgeving en het minimaliseren van (milieu)risico's voor de omgeving heeft daarom prioriteit.

Uncontrolled events

Uncontrolled events zijn incidenten met gasuitstroom ((aard)gas, waterstof, stikstof, lucht) van meer dan 14.000 m³ uit een door GTS beheerde installatie met een ontwerpdruk van 8 bar of hoger. Er heeft zich in 2022 1 uncontrolled event voorgedaan (2021: 0); een gaslekage in het gasontvangstation Vinkeveen op 29 augustus, waarbij onder een druk van 38 bar 35.649 m³ gas vrijkwam. Diverse woningen werden uit voorzorg ontruimd maar alle bewoners konden binnen enkele uren weer naar huis.

Leidinginspecties

Om de integriteit van de leidingsystemen te borgen, inspecteert GTS jaarlijks een deel van haar leidingsysteem. GTS voerde in 2022 inwendige inspecties* (pigruns) uit op 237 kilometer (2021: 209 kilometer) aan leidingen. Daarnaast inspecteerde GTS in 2022 15 kilometer (2021: 4 kilometer) aan leidingen bovengronds in de vorm van ECDA-surveys.

* Schatting.

Resultaten gastransport

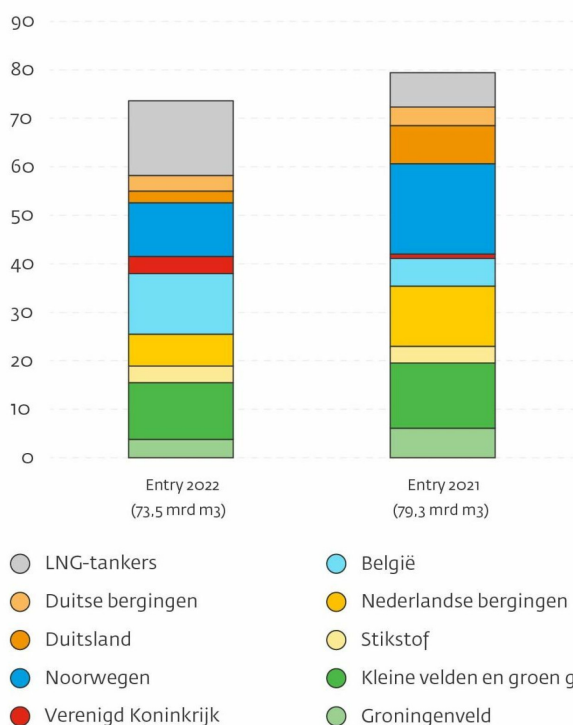
Onze gastransport- en infrastructuuractiviteiten staan centraal in onze strategie. Wij zorgen voor een goede werking en de ontwikkeling van het gastransportnet. Dit doen wij door het borgen van de transportzekerheid en het aanbieden van passende diensten aan onze klanten. Veiligheid, betrouwbaarheid, duurzaamheid en efficiëntie staan hierbij voorop.

GTS: historisch laag gastransport

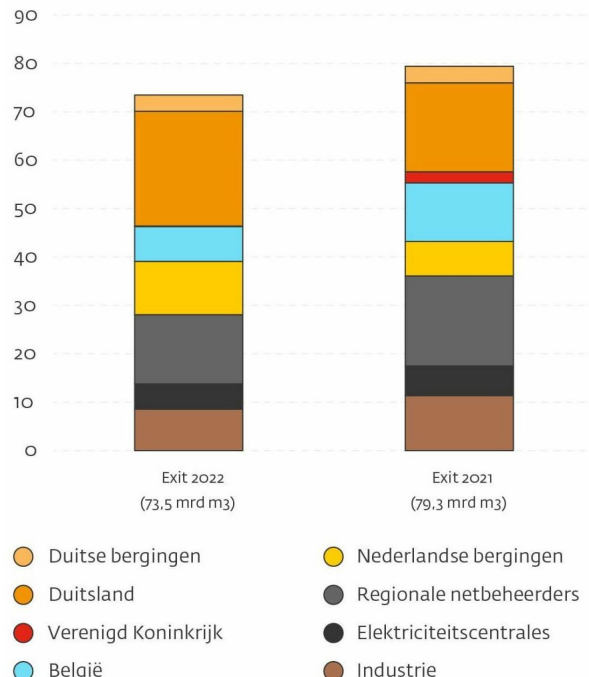
Gasunie Transport Service transporteerde in 2022 784 TWh (73,5 bcm). Dit is de laagste getransporteerde hoeveelheid gas gerealiseerd in de laatste dertig jaar en een daling van circa 7% ten opzichte van de 841 TWh (79,3 bcm) uit 2021. De daling wordt grotendeels veroorzaakt door een lager binnenlands verbruik en een daling van de G-gas export naar het buitenland, en wordt enigszins gecompenseerd door sterk toegenomen H-gas transport naar Duitsland.

De achterliggende oorzaak van de daling van de marktvraag heeft twee oorzaken. De eerste is een flink hogere gemiddelde jaartemperatuur. Januari 2022 en december 2022 kenden opvallend warme perioden. De tweede oorzaak was forse stijging van de gasprijs ten gevolge van de krapte die is ontstaan door de sterk verlaagde levering vanuit Rusland aan Europa. Dit heeft geleid tot sterke afname en een grote verandering van de gasstromen, zoals bijgaande visual laat zien.

**Herkomst van gas in het GTS-systeem
(2022 versus 2021)**

**Bestemming van gas uit het GTS-systeem
(2022 versus 2021)**

In 2022 is het gastransport aanzienlijk veranderd. Voorheen werd hoogcalorisch gas van Oost naar West getransporteerd. Dit gas werd geïmporteerd van Duitsland via Nederland en vervolgens geëxporteerd naar Engeland en België. In 2022 stroomde het hoogcalorisch gas van West naar Oost. Nederland importeerde juist vanuit Engeland en België en exporteerde naar Duitsland. Wat opvalt is de sterke stijging van entry vanuit LNG-tankers (+116%) en een sterke stijging van exit naar ten behoeve van het vullen van Nederlandse bergingen (+56%). Nederlandse huishoudens verbruikten in 2022 een kwart minder aardgas dan een jaar eerder. Grote industriële bedrijven verbruikten ruim een kwart minder aardgas. Elektriciteitscentrales verbruiken 12% minder aardgas*.

* www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2023/07/gasverbruik-nederland-in-2022-laagste-in-50-jaar

Minder kwaliteitsconversie

Ondanks dat de productie uit het Groningenveld in 2022 verder is afgenomen, is de kwaliteitsconversie gedaald. Dit komt door de lagere vraag naar G-gas als gevolg van hoge temperaturen en hoge gasprijzen. De hoeveelheid geconverteerd H-gas is met 15% gedaald van 382 TWh (33,9 bcm) in 2021 naar 324 TWh (28,7 bcm) in 2022. De bijbehorende hoeveelheid ingezette stikstof is gedaald van 3,55 miljard m³ naar 3,36 miljard m³. De inzet van stikstof is minder hard gedaald dan de geconverteerde H-gas hoeveelheid is gedaald. Dit wordt onder andere veroorzaakt doordat we in verhouding meer gas met een hogere calorische waarde hebben geconverteerd waarvoor gemiddeld meer stikstof benodigd is geweest.

Hoge transportzekerheid

In Nederland hebben we in 2022 voor onze klanten een hoge transportzekerheid gerealiseerd. Er vonden helaas drie transportonderbrekingen plaats (bij industriële afnemers). Op twee locaties hebben onze onderhoudswerkzaamheden geleid tot een kortdurende storing in de gastoevoer. Daarnaast heeft op de derde locatie een storing in datacommunicatie geleid tot een transportonderbreking. Als gevolg hiervan hebben de afnemers korte tijd geen gas gekregen. De onderbrekingen hebben beperkte impact gehad en de industriële afnemers hebben weinig hinder ondervonden van deze onderbrekingen. Onze interne eis is dat het aantal transportonderbrekingen per jaar nooit hoger is dan zes, hier hebben we aan voldaan in 2022.

Transportzekerheid bij winterkoude

Dinsdag 13 december liet het hoogste transport van 2022 zien met een volume van 311 miljoen m³/dag. Dit volume kon zonder problemen worden getransporteerd maar is dan ook fors minder dan het maximum van 2021 (420 miljoen m³/dag). Beide maxima liggen ruim onder het record van 2 januari 1997, toen een volume van 527 miljoen m³ is getransporteerd.

Pieklevering

Pieklevering is een belangrijke publieke taak van GTS voor de kleinverbruikers in Nederland. Pieklevering is aan de orde als de gemiddelde effectieve etmaaltemperatuur lager is dan -9,0°C. GTS zorgt voor alle voorzieningen op het gebied van gasinkoop, flexibiliteitsdiensten en gastransport op het landelijke gastransportnet die nodig zijn om vergunninghouders de pieklevering te laten verzorgen. In 2022 is er geen pieklevering geweest.

Analyse wegvallen Russisch gas

GTS publiceerde in juli 2022 een analyse met daarin de gevolgen bij het mogelijk volledig wegvallen van Russisch gas gedurende een jaar. Uit deze analyse bleek dat er de winter van 2022-2023 in Nederland geen gastekort hoeft op te treden en dat Nederland daarnaast in staat zou zijn om het fysiek maximale exportvolume te leveren aan Duitsland; mits voldaan zou worden aan een aantal voorwaarden:

1. Een verdubbeling van de Nederlandse importcapaciteit voor LNG, te bereiken voor aanvang van het nieuwe gasjaar (oktober 2022);
2. Een vulgraad van 80% van de Nederlandse gasbergingen, te bereiken voor aanvang van het nieuwe gasjaar;
3. Een maximale benutting van de LNG-terminals in Nederland, België en het Verenigd Koninkrijk;
4. Een stabiele import van gas uit Noorwegen naar Europa;
5. Binnenlandse productie uit het Groningenveld (minimumflow) en de zogenaamde kleine gasvelden;
6. Een nagenoeg volledige benutting van kolengestookte elektriciteitscentrales in Nederland;
7. Een aanzienlijke vraagreductie;
8. Een winterseizoen met gemiddelde temperaturen.

Aan deze voorwaarden is in de eerste drie maanden van het gasjaar voldaan, waardoor Nederland in de afgelopen winter geen fysiek gastekort heeft gehad. De Russische leveringen aan Europa zijn sinds de zomer nagenoeg weggevallen. Met het uitvallen van de Nord Stream-leiding is de verwachting dat Russische leveringen voorlopig niet worden hervat. Het scenario zoals GTS dat beschreven heeft in juli, is daarmee de feitelijke situatie geworden.

Het wegvallen van de Russische aardgasstromen zorgt voor structurele schaarste in Noordwest-Europa ten opzicht van het pre-COVID-19-consumptieniveau, wat zich uit in hoge groothandelsprijzen voor gas. Dit heeft grote financiële consequenties voor consumenten en bedrijven. Op basis van de gegevens over het gasverbruik, een jaar met gemiddelde temperaturen en de huidige prijzen verwacht GTS dat er in 2023 20% tot 25% minder gas gebruikt zal worden. Deze vraagreductie bestaat uit voor een deel uit vrijwillige besparing bij consumenten maar voor een groot deel ook uit vraagdestructie in het bedrijfsleven.

Mocht de winter van 2023/2024 onverwacht koud uitvallen, dan is de kans op een fysiek gastekort in het jaar daarna groter. Er zal in 2023 nog minder Russisch gas beschikbaar zijn dan in 2022. Dat betekent dat er maatregelen nodig zijn die voor een structurele verbetering van de vraag/aanbod-balans in ons marktgebied zorgen. Daarvoor is zowel een structurele verhoging van het aanbod nodig als een voortzetting van de huidige significante vraagreductie.

Vulgraad bergingen

Eind maart 2022 presenteerde de Europese Commissie een voorstel dat EU-lidstaten met gasbergingen verplicht deze opslagen voorafgaand aan de winter grotendeels te vullen. Doel is minder kwetsbaar te zijn voor een verminderde toevoer uit derde landen, vooral Rusland. Om Nederland zo goed mogelijk voor te bereiden op de winterperiode en minder afhankelijk te worden van Russisch gas zijn de bergingen op verzoek van het kabinet afgelopen jaar meer gevuld dan gebruikelijk. De vulgraad van de Nederlandse bergingen lag eind 2022 op 77% tegen 36% eind 2021.

Dashboard leveringszekerheid

Om de markt en de samenleving te informeren over de leveringszekerheid van gas heeft GTS een dashboard ontwikkeld, dat dagelijks informatie vanuit openbare bronnen op een geordende wijze beschikbaar stelt. Dit dashboard toont de totale en individuele vullingsgraad van de Nederlandse seizoens-gasopslagen, het gasverbruik van de Nederlandse markt, de aanvoer van gas voor Europa, het gastransport van en naar Duitsland en België en aanvoer van LNG naar Nederland. Deze informatie wordt wekelijks ook op de website van de rijksoverheid gepubliceerd.

Ontwikkeling klantenorganisatie

Om bij de beste TSO's van Europa te blijven horen, faciliteren we het gebruik van ons gastransportsysteem met producten en diensten die passen bij de behoefte van onze klanten en ontwikkelingen in de markt. Wij doen dit door onze klanten goed te informeren en in te spelen op ontwikkelingen die we uit de dialoog met onze klanten en andere stakeholders tijdens diverse contactmomenten ontvangen.

Via onder andere marktconsultatie- en informatiebijeenkomsten, gesprekken met vertegenwoordigers van klantengroepen (representatieve organisaties) en onze customer desk informeren wij en zoeken wij de dialoog. Dit ondersteunen we door informatie duidelijk op onze website te plaatsen en, als extra aandacht voor een onderwerp nodig is, een nieuwsbrief te versturen. De digitale manier van communiceren is inmiddels gemeengoed geworden in de interactie met stakeholders en we zetten haar ook in de toekomst - waar efficiënt en effectief - blijvend in. Daarnaast zullen we ook op locatie de dialoog blijven zoeken, bijvoorbeeld zoals we dat tijdens de E-World 2022-beurs gedaan hebben.

Dit jaar hebben we op deze manier voor een breed scala aan onderwerpen de interactie met onze stakeholders gezocht. Afgelopen jaar stond voor een groot deel in het teken van leveringszekerheid in verband met de inval van Rusland in Oekraïne en het wegvallen van Russische gasstromen. Ontwikkelingen volgden elkaar snel op, zoals de waarborg voor het voldoende vullen van gasopslagen en het faciliteren van een nieuwe LNG-terminal in de Eemshaven. Wij hebben onze informatievoorziening hierop aangepast, onder andere door een Dashboard leveringszekerheid met actuele informatie op onze website te plaatsen en scenario-analyses te delen. Mocht het tot een hogere fase van de huidige crisis komen, hebben we de rol voor netwerkgebruikers toegelicht.

Ook dit jaar hebben wij weer nieuwe klanten mogen verwelkomen en wegwijs maken in onze producten en diensten. Andere onderwerpen dit jaar waren het Investeringsplan 2024, wensen ten aanzien van website en klantenportaal, adviezen en planningsuitgangspunten met betrekking tot Groningen-productie, transporttarieven en bijbehorende voorwaarden, pieklevering, de opmerkelijke within-day-market-transactiepreizen van 7 maart 2022 en diverse andere operationele ontwikkelingen.

Vragen en klachten

Voor alle vragen of eventuele klachten kunnen de shippers terecht bij de customerdesk en de industriële klanten bij de industriedesk. Hier worden zij door een team van specialisten geholpen. Hiermee voorzien we in een goede bereikbaarheid en gespecialiseerde aanspreekpunten.

De vragen en klachten die bij ons binnenkomen proberen wij zo snel mogelijk en naar tevredenheid af te handelen. Naar aanleiding van vragen van shippers over de door hun geboekte langetermijn-capaciteit heeft GTS in 2021 via Netbeheer Nederland een codewijzigingsvoorstel annuleringsmogelijkheid jaarcapaciteitsproduct bij ACM ingediend. Dit codevoorstel is in 2022 door de ACM echter beoordeeld als zijnde niet in lijn met relevante wet- en regelgeving (c.q. de ACM is van mening dat bestaande contracten niet geannuleerd mogen worden). In 2022 heeft GTS geen klachten van shippers ontvangen.

Vonnis in Solstar-zaak

In de dagen voor de jaarwisseling naar 2019 werd GTS het slachtoffer van balanceerfraude door een kleine aangesloten shipper; Solstar. De geleden schade bedroeg ruim € 16 miljoen. Om de overtreders ter verantwoording te roepen en de geleden schade te verhalen is hiervan aangifte gedaan. Onderzoek door de Financiële Inlichtingen en Opsporingsdienst (FIOD) heeft uiteindelijk geleid tot een aanhouding en een veroordeling. In december 2022 is een oud-bestuurder van Solstar veroordeeld tot één jaar onvoorwaardelijke celstraf. Bewezen is dat de man (samen met anderen) onder valse voorwendselen een licentie kon verkrijgen en afschriften en andere documenten kon vervalsen die kredietwaardigheid moesten geven en waarmee Solstar een onjuist beeld gaf dat het bedrijf zou betalen.

Ontwikkelingen in de markt

TTF: minder handel, stijgend marktaandeel

In 2022 is er minder gas verhandeld op Title Transfer Facility (TTF) dan in het recordjaar 2021. Ook was het aantal op TTF actieve partijen kleiner dan in het jaar daarvoor.

	2022	2021	Mutatie
Verhandelde hoeveelheid gas op TTF (TWh)	38.356	47.705	-20%
Maximum aantal actieve partijen op één dag	170	175	-3%
Hoeveelheid gas door GTS netwerk via TTF (TWh)	486	513	-5%

De gashandel op een gashandelsplaats kent twee hoofdroutes: over-the-counter (OTC; waarbij gas rechtstreeks bij een wederpartij wordt ingekocht) of via een gasbeurs (waarbij de beurs de centrale wederpartij voor alle handelaren is). De OTC-handel is in 2022 met meer dan 40% afgenomen: van 19.610 TWh (in 2021) naar 11.511 TWh. Het via gasbeurzen verhandelde TTF-deel daalde op jaarbasis veel minder sterk: van 28.094 TWh (in 2021) naar 26.845 TWh in 2022.

De voorsprong van TTF op de andere Europese gashandelsplaatsen bleef groot het afgelopen jaar. In 2021 vond bijna 80% van de Europese gashandel plaats op TTF, tegenover 75% in 2022. Dit geeft opnieuw aan dat de Nederlandse gashandelsmarkt goed werkt en TTF een leidende positie heeft in Europa.

Reguleringsmethodiek

Toezichthouder ACM bepaalt de toegestane omzet van GTS en daarmee de hoogte van de tarieven aan de hand van het methodebesluit. Het methodebesluit beschrijft de wijze waarop GTS haar efficiënte kosten gedurende een reguleringsperiode mag terugverdienen en de regels en parameters die daarbij gelden. De huidige reguleringsperiode loopt van 2022-2026.

Beroepszaak MB22

GTS en marktpartijen hebben beroep ingesteld tegen het methodebesluit (MB22). Hiertoe heeft GTS op 10 december 2021 een beroepsschrift ingediend bij het CBb. De belangrijkste beroepsgronden van GTS gaan over (i) de benchmark en (ii) de energiekosten.

(i) Benchmark

Ten aanzien van het benchmarkonderzoek – het onderzoek op basis waarvan een statische efficiëntie van GTS van 93,7% is bepaald – vindt GTS dat de robuustheid van dit onderzoek dusdanig beperkt is, dat het geen basis biedt voor een efficiëntieafslag voor GTS. Oftewel, onze inzet is een statische efficiëntiescore van 100%. Naast de inhoudelijke tekortkomingen van het gebruikte benchmarkmodel, is het onderzoek volgens ons ook onvoldoende inzichtelijk en controleerbaar.

(ii) Energiekosten

Ten aanzien van het prijsrisico van de kosten van energie en vermogen (energiekosten) wordt in het methodebesluit ten onrechte geen nacalculatie toegepast. De benadering van de ACM, waarbij het volledige prijsrisico bij GTS wordt neergelegd, is gebaseerd op een onjuist beeld van onze energiekosten. Door geen nacalculatie toe te passen op de energiekosten van GTS wordt het financiële risico dat GTS loopt op deze kosten onevenredig groot.

Inzet van GTS is volledige nacalculatie van de totale kosten van energie en vermogen, eventueel met een beperkte bonus-malusregeling.

Gedurende de maanden september t/m december 2022 heeft het merendeel van de zittingsdagen plaatsgevonden. In maart vindt de laatste zittingsdag plaats over de resterende agendapunten. Naar verwachting zal het CBb op zijn vroegst in het najaar van 2023 een uitspraak doen.

Tariefbesluit

In mei 2023 wordt het Tarievenbesluit 2024 gepubliceerd door de ACM.

De Directie

Bart Jan Hoevers,

7 maart 2023

Jaarverslag 2022

Jaarrekening Gasunie
Transport Services B.V.

gasunie
transport services

02 Jaarrekening

Balans per 31 december 2022

(vóór resultaatbestemming)

<i>In miljoenen euro's</i>	<i>Noot</i>	31 dec. 2022	31 dec. 2021
Activa			
Vaste activa			
- materiële vaste activa	3	6.488,9	6.508,0
Financiële vaste activa			
- overige deelnemingen	4	0,1	0,1
- uitgestelde belastingvorderingen	5	315,9	344,0
Totaal vaste activa		6.804,9	6.852,1
Vlottende activa			
- voorraden	6	133,3	-
- vorderingen op handelsdebiteuren en overige vorderingen	7	159,8	95,9
Totaal vlottende activa		273,1	95,9
Totaal Activa		7.078,0	6.948,0

<i>In miljoenen euro's</i>	<i>Noot</i>	31 dec. 2022	31 dec. 2021
Passiva			
Eigen vermogen			
- geplaatst kapitaal	8	1,0	1,0
- agio	9	1.393,3	1.384,7
- herwaarderingsreserve	10	1.524,2	1.571,9
- overige reserves	11	444,4	358,7
- onverdeeld resultaat	12	477,9	126,7
Totaal eigen vermogen		3.840,8	3.443,0
Voorzieningen	13	70,8	28,8
Totaal voorzieningen			28,8
Langlopende schulden			
- langlopende lening aandeelhouder	14	3.142,9	3.451,6
- leaseverplichtingen	15	3,9	4,3
- contractverplichtingen	16	16,7	17,0
Totaal langlopende schulden		3.163,5	3.472,9
Kortlopende schulden			
- leaseverplichtingen	15	0,4	0,4
- contractverplichtingen	16	0,4	0,4
- overige verplichtingen		2,1	2,5
Totaal kortlopende schulden		2,9	3,3
Totaal Passiva		7.078,0	6.948,0

Winst-en-verliesrekening over 2022

<i>In miljoenen euro's</i>	<i>Noot</i>	2022	2021
Netto-omzet	19	1.620,6	964,2
Overige bedrijfsopbrengsten		1,9	1,2
Som der bedrijfsopbrengsten		1.622,5	965,4
Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten	20	-662,6	-439,2
Afschrijvingen op materiële vaste activa	3, 21	-213,9	-260,5
Terugname bijzondere waardevermindering	2, 3	-	-
Overige kosten	22	-47,9	-6,4
Som der bedrijfslasten		-924,4	-706,2
Bedrijfsresultaat		698,1	259,2
Financiële baten- en lasten	23	-54,0	-75,4
Resultaat vóór belasting		644,1	183,8
Belastingen	24	-166,2	-57,1
Resultaat na belasting		477,9	126,7

Toelichting op de jaarrekening

Algemeen

Opmaken en vaststellen van de jaarrekening

De jaarrekening 2022 is opgemaakt op 7 maart 2023. De opgemaakte jaarrekening wordt op 31 maart 2023 ter vaststelling voorgelegd aan de algemene vergadering.

Verslaggevende entiteit

Gasunie Transport Services B.V. (hierna: 'GTS' of 'de vennootschap') is opgericht op 2 juli 2004. De vennootschap is statutair en feitelijk gevestigd te Groningen, Concourslaan 17, Nederland. Het KvK-is nummer 02084889. GTS is een 100% dochter van N.V. Nederlandse Gasunie. Alle op balansdatum uitstaande aandelen van GTS worden gehouden door N.V. Nederlandse Gasunie (KvK-nummer 02029700), statutair gevestigd te Groningen, Concourslaan 17, Nederland. We hebben de financiële gegevens van de vennootschap ook opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van het hoofd van de groep waartoe de vennootschap behoort, zijnde N.V. Nederlandse Gasunie.

GTS is de eigenaar en de netbeheerder van het landelijk gastransportnet in de zin van de Gaswet. GTS heeft tot taak om het landelijke gastransportnet in Nederland op economische voorwaarden in werking te hebben, te onderhouden en te ontwikkelen op een wijze die de veiligheid, doelmatigheid en betrouwbaarheid van het transport van gas waarborgt en het milieu ontziet.

Per 1 januari 2014 heeft GTS het eigendom van het gastransportnetwerk in Nederland en de daarmee samenhangende activa, passiva en activiteiten overgenomen van de N.V. Nederlandse Gasunie. De overdracht van het eigendom van het gastransportnetwerk in Nederland maakt onderdeel uit van de certificering van GTS als onafhankelijke netbeheerder van het landelijk gastransportnet. GTS neemt als landelijk netbeheerder diensten af van de N.V. Nederlandse Gasunie. GTS en N.V. Nederlandse Gasunie hebben de afspraken met betrekking tot deze samenwerking zodanig vastgelegd dat de leveringszekerheid, transportzekerheid en de veiligheid van het gastransport zijn gewaarborgd.

De activiteiten alsmede de resultaten van GTS worden in belangrijke mate bepaald door de nationale en Europese regulering van de energiemarkten. De taken van GTS, de toegang tot het gastransportnetwerk alsmede het tarief voor het transport van gas door het gastransportnetwerk worden bepaald door de Nederlandse toezichthouder (ACM).

Besluit Financieel Beheer Netbeheerder

Als landelijk netbeheerder dient GTS te voldoen aan de vereisten zoals vastgelegd in de Gaswet in artikel 32 lid 11 sub c respectievelijk artikel 10e, eerste lid en het Besluit Financieel Beheer Netbeheerder ('BFBN'). Als de netbeheerder niet aan de eisen voldoet, dan dient zij dit onverwijld te melden aan de ACM en dient zij een herstelplan in te dienen. De voornoemde bepalingen kunnen invloed hebben op de hoogte van de uitkeerbare reserves of het dividend.

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2022 dat eindigde op de balansdatum van 31 december 2022.

Presentatie- en functionele valuta

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, wat ook de functionele valuta is van de vennootschap. Alle bedragen zijn, tenzij anders vermeld, opgenomen in miljoenen euro's.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling. Het management is van mening dat er geen onzekerheid bestaat over het hanteren van de continuïteitsveronderstelling.

Onderdelen van de jaarrekening

De jaarrekening bestaat uit de balans, de winst-en-verliesrekening en de toelichtingen daarop. In de balans en de winst-en-verliesrekening zijn referenties opgenomen. Met deze referenties verwijzen we naar de toelichting op de jaarrekening. De toelichtingen maken integraal deel uit van de jaarrekening.

Op grond van de vrijstelling ingevolge RJ 360.104 stelt GTS geen separaat kasstroomoverzicht op. De financiële gegevens van GTS zijn verwerkt in het geconsolideerde kasstroomoverzicht van N.V. Nederlandse Gasunie. De jaarrekening van N.V. Nederlandse Gasunie is gedeponneerd bij de Kamer van Koophandel.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

Uitgangspunten voor de grondslagen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek (BW) en de stellige uitspraken ingevolge de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving (RJ), die uitgegeven zijn door de Raad voor de jaarverslaggeving. De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen. De gehanteerde grondslagen voor de waardering en de resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaande boekjaar.

Algemeen

Een actief wordt in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de vennootschap zullen toevloeien en het actief een kostprijs of een waarde heeft waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Activa die hier niet aan voldoen, worden niet in de balans verwerkt, maar worden aangemerkt als niet in de balans opgenomen activa.

Een verplichting wordt in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag waartegen de afwikkeling zal plaatsvinden op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld. Onder verplichtingen worden mede voorzieningen begrepen. Verplichtingen die hier niet aan voldoen, worden niet in de balans opgenomen, maar worden verantwoord als niet in de balans opgenomen verplichtingen.

Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans opgenomen als een transactie niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting. Dergelijke transacties geven evenmin aanleiding tot het verantwoorden van resultaten. Bij de beoordeling of er sprake is van een belangrijke verandering in de economische realiteit, wordt uitgegaan van de economische voordelen en risico's die zich naar alle waarschijnlijkheid in de praktijk zullen voordoen en niet op basis van voordelen en risico's waarvan redelijkerwijze niet te verwachten is dat zij zich zullen voordoen.

Een actief of verplichting nemen we niet langer in de balans op, indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen. Een actief of verplichting blijft echter op de balans verwerkt indien transacties niet leiden tot een belangrijke wijziging in de economische realiteit met betrekking tot het betreffende actief of de betreffende verplichting. De resultaten van de transactie worden in dat geval direct in de winst-en-verliesrekening opgenomen, waarbij we rekening houden met eventuele voorzieningen die dienen worden getroffen in samenhang met de transactie.

Als de weergave van de economische realiteit ertoe leidt dat het opnemen van activa waarvan de rechtspersoon niet het juridisch eigendom bezit, wordt dit feit vermeld.

Baten worden in de winst-en-verliesrekening opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden en waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten verwerken we wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

De opbrengsten en kosten rekenen we toe aan de periode waarop zij betrekking hebben. Opbrengsten worden verantwoord als alle belangrijke risico's zijn overgedragen aan de afnemer.

Oordelen en schattingen door het management

Het management maakt bij het opstellen van de jaarrekening gebruik van schattingen en beoordelingen, die de gerapporteerde bedragen voor activa en passiva op balansdatum en het resultaat over het boekjaar kunnen beïnvloeden. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden periodiek beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Als het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van de oordelen, schattingen inclusief de bij de onzekerheden behorende veronderstellingen opgenomen in de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten. De invloed van de oordelen en schattingen is significant bij de:

1. Waardering en de bepaling van de levensduur van vaste activa (noot 2 'Onderzoek naar bijzondere waardeverminderingen' en noot 3 'Materiële vaste activa');
2. Waardering en de bepaling van de voorziening voor opruimingskosten en saneringen (noot 13 'Voorzieningen');
3. Waardering van de uitgestelde belastingvorderingen (noot 5 'Uitgestelde belastingvorderingen').

In bepaalde gevallen worden de voornoemde oordelen en schattingen ook beïnvloed door de ontwikkelingen op het gebied van de energietransitie en door aangescherpte milieu- en klimaatdoelstellingen. We nemen ook deze ontwikkelingen mee in onze oordelen en schattingen.

Grondslagen voor de omrekening van vreemde valuta

Transacties luidend in vreemde valuta waarderen we bij de eerste verwerking in de functionele valuta door omrekening tegen de wisselkoers die geldt op de datum van de transactie tussen de functionele valuta en de vreemde valuta.

In vreemde valuta luidende monetaire activa en verplichtingen rekenen we op balansdatum in de functionele valuta om tegen de op die datum geldende wisselkoersen. Valutakoersverschillen die voortkomen uit de afwikkeling van monetaire posten, dan wel voortkomen uit de omrekening van monetaire posten in vreemde valuta, verwerken we in de winst-en-verliesrekening in de periode dat zij zich voordoen.

Niet-monetaire activa en passiva in vreemde valuta die we tegen historische kostprijs opnemen, rekenen we naar de functionele valuta om tegen de geldende wisselkoersen op de historische transactiedatum.

Financiële instrumenten

In de jaarrekening van de vennootschap zijn financiële instrumenten opgenomen. Het betreft de vorderingen op handelsdebiteuren en overige vorderingen (financiële activa) en de langlopende financiële verplichtingen (financiële verplichtingen).

Financiële activa en financiële verplichtingen nemen we in de balans op op het moment dat contractuele rechten of verplichtingen ten aanzien van dat instrument ontstaan. Een financieel instrument nemen we niet langer in de balans op als een transactie ertoe leidt dat (nagenoeg) alle rechten op economische voordelen en (nagenoeg) alle risico's met betrekking tot het instrument aan een derde zijn overgedragen.

Financiële instrumenten (en afzonderlijke componenten van financiële instrumenten) presenteren we in de jaarrekening in overeenstemming met de economische realiteit van de contractuele bepalingen. Presentatie vindt plaats op basis van afzonderlijke componenten van financiële instrumenten als financieel actief, financiële verplichting of als eigen vermogen.

In financiële en niet-financiële contracten kunnen afspraken zijn gemaakt die voldoen aan de definitie van derivaten. Een dergelijke afspraak wordt afgescheiden van het basiscontract en als derivaat verwerkt, als:

1. de economische kenmerken en risico's van de afspraak niet nauw verbonden zijn met de economische kenmerken en risico's van het basiscontract;
2. een afzonderlijk instrument met dezelfde voorwaarden zou voldoen aan de definitie van een derivaat; en
3. het samengestelde instrument niet wordt gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening.

In contracten besloten financiële instrumenten die niet worden gescheiden van het basiscontract, verwerken we in overeenstemming met het basiscontract. Van het basiscontract gescheiden derivaten waarderen we, indien van toepassing, tegen kostprijs of lagere reële waarde.

Contracten gesloten voor de inkoop van hulpstoffen, zoals energie ten behoeve van eigen gebruik in de normale bedrijfsactiviteiten, nemen we in overeenstemming met RJ 290.202 niet in de balans op.

Financiële instrumenten verwerken we bij de eerste waardering tegen reële waarde, waarbij de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Indien we de financiële instrumenten bij de vervolgwaardering waarderen tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening, verwerken we de direct toerekenbare transactiekosten bij de eerste waardering direct in de winst-en-verliesrekening.

De waardering van de financiële instrumenten na de eerste opname is hierna beschreven.

Vorderingen op handelsdebiteuren en overige vorderingen

Vorderingen op handelsdebiteuren en overige vorderingen waarderen we na eerste opname tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode, verminderd met een voorziening wegens oninbaarheid. De effectieve rente en verliezen uit hoofde van oninbaarheid verwerken we direct in de winst-en-verliesrekening.

Onder de vorderingen op handelsdebiteuren en overige vorderingen zijn ook de per balansdatum nog niet gefactureerde bedragen begrepen van in het boekjaar verleende diensten. Als daartoe een objectieve aanleiding is, wordt hierop ook een voorziening wegens oninbaarheid gevormd.

Vorderingen op handelsdebiteuren en overige vorderingen die niet individueel onderhevig zijn gebleken aan bijzondere waardevermindering, worden collectief beoordeeld of deze onderhevig zijn aan bijzondere waardevermindering. Dit geschiedt door samenvoeging van vorderingen met vergelijkbare risicokenmerken. Bij de beoordeling van de collectieve waardevermindering gebruikt de vennootschap historische trends met betrekking tot de waarschijnlijkheid van het niet nakomen van betalingsverplichtingen en het aantal betalingsachterstanden in de portefeuille. De uitkomsten worden bijgesteld als de vennootschap van oordeel is dat de huidige economische en kredietomstandigheden zodanig zijn, dat het waarschijnlijk is dat de daadwerkelijke verliezen hoger dan wel lager zullen zijn dan historische trends suggereren.

De boekwaarde van vorderingen verminderen we met de voorziening voor dubieuze handelsdebiteuren. Vorderingen die niet incasseerbaar zijn, boeken we af van de voorziening. Andere toevoegingen aan en onttrekkingen uit de voorziening verantwoorden we in de winst-en-verliesrekening.

Langlopende schulden

Dit betreft verplichtingen met een resterende nominale looptijd van meer dan één jaar. Na de eerste opname waarderen we de langlopende schulden tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode. De effectieve rente wordt direct in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

Kortlopende schulden

Kortlopende verplichtingen waarderen we na eerste opname tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode. De effectieve rente verwerken we direct in de winst-en-verliesrekening.

Saldering van financiële instrumenten

Een financieel actief en een financiële verplichting salderen we als de vennootschap beschikt over een deugdelijk juridisch instrument om het financiële actief en de financiële verplichting gesaldeerd af te wikkelen en de vennootschap het stellige voornemen heeft om het saldo als zodanig simultaan af te wikkelen.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa waarderen we tegen de kostprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en de cumulatieve bijzondere waardeverminderingen. De kosten van periodiek groot onderhoud zijn bij de initiële opname verwerkt in de boekwaarde van het actief op basis van de componentenbenadering. Rentelasten activeren we als deze betrekking hebben op de aankoop, constructie of productie van kwalificerende activa, waarvoor geldt dat het actief noodzakelijkerwijze pas na een aanzienlijke tijdsperiode (langer dan één jaar) klaar is voor het beoogde gebruik.

Afschrijvingen bepalen we door de kosten van materiële vaste activa minus hun geschatte restwaarde lineair af te schrijven over hun geschatte levensduur. Op grond en terreinen en permanente gasvolumes in de leidingen wordt niet afgeschreven.

Een belangrijk deel van de activa is bedoeld voor de gereguleerde bedrijfsactiviteiten. Regulering van de toekomstige kasstromen door de toezichthouder bepaalt mede de realiseerbare waarde van de gereguleerde activa. Hierbij zijn belangrijke schattingen en oordelen van de vennootschap vereist, onder andere ten aanzien van de levensduur, restwaarde en de toekomstige kasstromen uit hoofde van het gastransport. De restwaarde van het actief, de levensduur en de afschrijvingsmethodes worden jaarlijks beoordeeld en, indien noodzakelijk, aangepast. In noot 3 'Materiële vaste activa' is een nadere toelichting opgenomen inzake de verwachte levensduur van de materiële vaste activa.

De materiële vaste activa onderscheiden we naar categorieën. Per categorie is de levensduur en bijbehorende afschrijvingstermijn bepaald. In noot 3 'Materiële vaste activa' is toegelicht welke categorieën zijn onderkent alsmede wat de afschrijvingstermijn per categorie is.

Bijdragen van derden in de kosten van aanleg van het gastransportnetwerk brengen we op de investeringen in mindering, voor zover het om overheidsbijdragen (waaronder subsidies) of andere niet-capaciteit gerelateerde bijdragen gaat. Klantbijdragen voor investeringen die wel gerelateerd zijn aan transportcapaciteit, worden als contractverplichting opgenomen in de balans en brengen we overeenkomstig de looptijd van het contract met de klant periodiek ten gunste van het resultaat. Als sprake is van een significante financieringscomponent in de klantbijdragen, verantwoorden we de financieringslasten onder de rentelasten. Onder het hoofd 'Netto-omzet' in deze grondslagen lichten we de voornoemde verwerking nader toe.

Materiële vaste activa die op balansdatum nog niet in bedrijf zijn, verantwoorden we onder de 'vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering'. Na de ingebruikname rubriceren we de betreffende activa naar hun aard onder één van de hoofdcategorieën. De hoeveelheden gas en stikstof die permanent aanwezig zijn in de pijpleidingen en die benodigd zijn voor het gastransport en gerelateerde diensten, nemen we op onder de 'andere vaste bedrijfsmiddelen'. In geval van mutaties in de permanente gasvolumes geldt dat het begrip kostprijs wordt ingevuld door gebruikmaking van de gemiddelde prijs van de periode waarin de mutatie plaatsvond.

Een winst of een verlies op de desinvestering van een materieel vast actief verwerken we onder de afschrijvingskosten in de winst- en-verliesrekening op het moment van buitengebruikstelling.

De materiële vaste activa waarvan de vennootschap op grond van een leaseovereenkomst het gebruiksrecht heeft, nemen we eveneens op in de balans. Zie hiervoor ook de grondslagen onder het hoofd 'Leasing'.

Financiële vaste activa

Deelnemingen waarin geen invloed van betekenis wordt uitgeoefend, waarderen we tegen verkrijgingsprijs of lagere realiseerbare waarde. In de winst-en-verliesrekening verantwoorden we het ontvangen dividend van de deelnemingen zonder invloed van betekenis als het resultaat uit deelneming.

Bij de vaststelling of er sprake is van een deelneming waarin de vennootschap invloed van betekenis uitoefent op het zakelijke en financiële beleid, nemen we het geheel van feitelijke omstandigheden en contractuele relaties (waaronder eventuele potentiële stemrechten) in aanmerking. Bij een belang van minder dan 20% bestaat het weerlegbare vermoeden dat geen sprake is van invloed van betekenis.

Niet-gerealiseerde winsten uit hoofde van transacties met deelnemingen gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, elimineren we naar rato van het belang dat GTS in de deelneming heeft.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

Aan het eind van iedere verslaggevingsperiode onderzoekt de vennootschap of sprake is van een bijzondere waardevermindering van de vaste activa, waaronder de materiële en de financiële vaste activa. Het management bepaalt daartoe de realiseerbare waarde van de activa. De realiseerbare waarde is de hoogste van de directe opbrengstwaarde (bijvoorbeeld op basis van een verkoopovereenkomst minus de te maken kosten voor de verkoop) en de indirecte opbrengstwaarde (bijvoorbeeld op basis van een bedrijfswaardeberekening). Als de realiseerbare waarde lager is dan de boekwaarde, dan wordt het verschil ten laste van de winst-en-verliesrekening gebracht. De aard van de materiële vaste activa leidt ertoe dat de realiseerbare waarde veelal niet per actief kan worden bepaald. In deze gevallen bepalen we de realiseerbare waarde van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort.

De vennootschap onderzoekt ook periodiek of een bijzonder waardeverminderverslies dat in voorgaande perioden is verantwoord, niet meer bestaat of is afgenomen. Als wordt vastgesteld dat een in het verleden verantwoord bijzonder waardeverminderverslies niet meer bestaat of is afgenomen, dan wordt de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa of kasstroom genererende eenheid niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn als geen bijzondere waardevermindering voor het actief of de kasstroom genererende eenheid zou zijn verantwoord. Een eventuele terugname verantwoorden we in de winst-en-verliesrekening.

Vorraden

Vorraden nemen we op tegen kostprijs uitgaande van de gemiddelde inkooprijzen onder toepassing van FIFO of lagere realiseerbare waarde. De kostprijs bestaat uit de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, vermeerderd met eventuele overige kosten om de voorraden op hun huidige plaats en in hun huidige staat te brengen. De realiseerbare waarde is gebaseerd op de meest betrouwbare schatting van het bedrag dat de voorraden maximaal zullen opbrengen, onder aftrek van nog te maken kosten.

Eigen vermogen

Algemeen

Financiële instrumenten die worden aangemerkt als eigenvermogensinstrumenten, presenteren we onder het eigen vermogen. Uitkeringen aan houders van deze instrumenten worden in mindering op het eigen vermogen gebracht. In het kader van en vooruitlopend op de winstbestemming kunnen gedurende het verslagjaar interim-uitkeringen zijn gedaan ten laste van het resultaat van het boekjaar. Deze uitkeringen brengen we in de balans in mindering op het resultaat na belastingen van het boekjaar.

Agio

De door de aandeelhouder ingebrachte bedragen boven het nominaal aandelenkapitaal worden verantwoord als agio. Hieronder worden ook begrepen additionele vermogensstortingen, die gedaan zijn zonder de uitgifte van aandelen of de uitgifte van rechten tot het nemen of verkrijgen van aandelen van de vennootschap. Terugbetaling van agio aan de aandeelhouder komt ten laste van het agio.

Herwaarderingsreserve

Per 1 januari 2014 heeft GTS het eigendom van het gastransportnetwerk in Nederland tegen boekwaarde overgenomen van N.V. Nederlandse Gasunie. De herwaarderingsreserve materiële vaste activa was eveneens onderdeel van deze overdracht. Deze herwaarderingsreserve is ontstaan doordat N.V. Nederlandse Gasunie op de datum van de overgang naar IFRS de materiële vaste activa heeft gewaardeerd tegen de toen geldende veronderstelde kostprijs. Dit heeft geleid tot een herwaarderingsreserve voor materiële vaste activa, onder aftrek van een verplichting voor uitgestelde belasting, die eveneens is overgedragen aan GTS.

Het jaarlijks door afschrijvingen gerealiseerde deel van de herwaarderingsreserve wordt binnen het eigen vermogen toegevoegd aan de overige reserves.

Voorzieningen

Een voorziening nemen we in de balans op wanneer er sprake is van:

1. een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden;
2. waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt; en
3. het waarschijnlijk is dat voor afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen nodig is.

Het bedrag opgenomen als voorziening is de best mogelijke schatting op de balansdatum van de uitgaven die vereist zijn om aan de bestaande verplichting te voldoen, rekening houdend met de waarschijnlijkheid van de gebeurtenis.

Als het effect van de tijdswaarde van geld materieel is, verantwoorden we de voorziening tegen de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting vereist zullen zijn om de verplichting af te wikkelen. De disconteringsvoet wordt bepaald vóór belastingen en houdt rekening met de huidige marktbeoordelingen voor de tijdswaarde van geld en de risico's die inherent zijn aan de verplichting.

Als (een deel van) de uitgaven die noodzakelijk zijn om een voorziening af te wikkelen waarschijnlijk geheel of gedeeltelijk door een derde worden vergoed bij afwikkeling van de voorziening, presenteren we een dergelijke vergoeding als afzonderlijk actief.

Voorziening voor opruimingskosten en saneringen

Deze voorziening wordt gevormd naar aanleiding van besluiten van de vennootschap om binnen afzienbare tijd specifiek aanwijsbare activa buitengebruik te stellen, te verwijderen of te saneren en waarvoor wetgeving dit in voorkomende gevallen vereist. De omvang van de voorziening bepalen we mede aan de hand van ervaringscijfers van eerdere opruiming en saneringen.

De voorziening waarderen we tegen de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting vereist zullen zijn om de verplichting af te wikkelen. De disconteringsvoet bepalen we vóór belastingen en houdt rekening met de huidige marktbeoordelingen voor de tijdswaarde van geld en de risico's die inherent zijn aan de verplichting.

Contractverplichtingen

Bij de aanleg of verbetering van transportinfrastructuur kan sprake zijn van klantbijdragen. Deze bijdragen beschouwen we als een vooruitontvangen bedrag (contractverplichting) en nemen we initieel in de balans op. Overeenkomstig de looptijd van het contract met de klant brengen we deze periodiek ten gunste van de winst-en-verliesrekening. In het geval een vooruitbetaling een significante financieringscomponent bevat, bepalen we de hoogte van deze component op basis van een schatting van de relevante rentevoet. De financieringscomponent verantwoorden we in dat geval verantwoord in de financiële baten en lasten in de periode waarop deze component betrekking heeft.

Leasing

Bepaalde leasecontracten van de vennootschap worden in de balans opgenomen. De bij de lease behorende gebruiksrecht activa zijn eveneens in de balans opgenomen (overeenkomstig de grondslagen zoals beschreven onder het hoofd 'Materiële vaste activa'). De vennootschap maakt gebruik van de mogelijkheid die RJ 292.101 biedt waarbij leaseovereenkomsten overeenkomstig de bepalingen van IFRS 16 worden verwerkt. De uitgangspunten van IFRS 16 zijn hierbij integraal en consistent toegepast.

De initiële verwerking en waardering van leases is als volgt:

- De vennootschap onderscheidt leaseverplichtingen in lease en non-lease componenten. De non-lease componenten vallen niet onder de reikwijdte van IFRS 16. De kosten ingevolge deze contracten worden verantwoord in de winst-en-verliesrekening in de periode waarop ze betrekking hebben;
- De verwachte looptijd van de leaseverplichting wordt bepaald op basis van de contractuele looptijd van de overeenkomst, waarbij rekening is gehouden met de optionele verlengingsmogelijkheden, in het geval de vennootschap redelijkerwijs verwacht hiervan gebruik te maken;
- Indien van toepassing houden we bij de waardering van de leaseverplichtingen rekening met restwaardegaranties, significante variabele leasebetalingen en boeteclausules;

- De leaseverplichtingen worden in beginsel contant gemaakt tegen de impliciete rentevoet. Waar de impliciete rentevoet niet direct uit de leaseovereenkomst afleidbaar is, maken we gebruik van de incrementele rentevoet van GTS. Voor portfolio's van leases met vergelijkbare condities maken we gebruik van een rentevoet die voor het portfolio als geheel representatief is;
- Het gebruiksrecht actief dat met de lease is verbonden, nemen we initieel tegen contante waarde van de leaseverplichting in de balans op, eventueel vermeerderd met direct toerekenbare bijkomende kosten;
- De leaseovereenkomsten met een looptijd van korter dan één jaar of met een contractwaarde van minder dan € 5.000 zijn overeenkomstig de uitzonderingsbepalingen van IFRS 16 niet in de balans opgenomen.

De bij de leaseverplichting behorende activa zijn verantwoord onder de materiële vaste activa in de hoofdcategorie gebruiksrecht activa.

De vervolgwaardering van de leases is als volgt:

- Gebruiksrecht activa waarderen we tegen de kostprijs, verminderd met de lineaire afschrijving berekend over de verwachte looptijd van de leaseovereenkomst en met eventuele bijzondere waardevermindervingsverliezen. Bepaling van de kostprijs is hiervoor toegelicht onder de initiële verwerking en waardering van leases;
- De leaseverplichtingen waarderen we na eerste opname tegen de geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode;
- Indien de uitgangspunten in de leaseovereenkomst wijzigen (bijvoorbeeld door indexering of andere modificaties), bepalen we de boekwaarde van de leaseverplichting en het gebruiksrecht actief opnieuw en verwerken we dit in de balans.

De bepaling van het resultaat

Het resultaat bepalen we als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en de kosten en andere lasten over het jaar. De opbrengsten op transacties verantwoorden we in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd.

Netto-omzet

Bij het bepalen van de netto-omzet maakt de vennootschap gebruik van de mogelijkheid die de RJ 270.101a biedt om opbrengsten en gerelateerde kosten conform IFRS 15 te verwerken. De uitgangspunten van IFRS 15 zijn hierbij integraal en consistent toegepast.

Onder netto-omzet verstaan we de opbrengsten van aan derden geleverde diensten inzake gastransport en gastransport gerelateerde diensten, onder aftrek van over deze omzet geheven belastingen, zoals omzetbelasting. Hierbij maakt de vennootschap inschattingen over het risico van kredietverlies door niet-betaling en, in het geval van contractverplichtingen door klantbijdragen, van de relevante rentevoet.

Als we resultaat van een transactie aangaande het verlenen van een dienst betrouwbaar kunnen schatten, wordt de opbrengst met betrekking tot die dienst verwerkt naar rato van de verrichtte prestaties in het boekjaar. GTS levert diensten op het gebied van gastransport en aanverwante diensten. Deze diensten worden aangeboden als capaciteitsdiensten. Hierbij verwerven klanten het recht om voor een vooraf overeengekomen periode (uur, dag, maand, etc.) gebruik te maken van vooraf overeengekomen capaciteiten. GTS beschouwt de dienst als geleverd en verantwoordt dienovereenkomstig de omzet over het verloop van de tijd. De realisatie van de netto-omzet kan betrouwbaar worden vastgesteld.

GTS ontvangt geen vergoeding van afnemers anders dan de vergoeding die is gebaseerd op de vooraf overeengekomen tarieven en capaciteiten. De tarieven voor de diensten van GTS worden vastgesteld door de onafhankelijke toezichthouder. Er worden geen kortingen toegepast.

Overige bedrijfsopbrengsten

Onder overige bedrijfsopbrengsten verantwoorden we resultaten die niet rechtstreeks samenhangen met de levering van goederen of diensten in het kader van de normale, niet-incidentele bedrijfsactiviteiten. Deze opbrengsten rekenen we toe aan de verslagperiode in overeenstemming met de inhoud van de transactie.

Overheidssubsidies

Investeringsubsidies, indien van toepassing, brengen we in mindering op de kostprijs van het actief waar de bijdrage betrekking op heeft.

Overige kosten

De kosten bepalen we op historische basis, met inachtneming van de hiervoor al vermelde grondslagen voor de waardering en rekenen we toe aan de verslagperiode waarop zij betrekking hebben.

Financiële baten en lasten

Hieronder worden begrepen de baten en de lasten die verband houden met de financiering en soortgelijke baten en lasten. Rentebaten en soortgelijke baten verantwoorden we in de periode waartoe zij behoren, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende actiefpost, als hun bedrag bepaalbaar is en hun ontvangst waarschijnlijk. Rentelasten en soortgelijke lasten verantwoorden we in de periode waartoe zij behoren.

Belastingen

GTS is onderdeel van een fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting met aan het hoofd N.V. Nederlandse Gasunie. Tussen deze partijen is overeengekomen dat belastingen worden toegerekend aan GTS op basis van het fiscale resultaat alsof GTS zelfstandig belastingplichtig is. De verschuldigde belastingen worden door GTS in een rekening-courant verhouding verrekend met N.V. Nederlandse Gasunie.

Belastingen omvatten de over de verslagperiode verschuldigde winstbelastingen en uitgestelde belastingen. De belastingen worden in de winst-en-verliesrekening opgenomen, behalve voor zover deze betrekking hebben op posten die rechtstreeks in het eigen vermogen worden opgenomen, in welk geval het belastingeffect ook rechtstreeks in het eigen vermogen wordt verwerkt.

De over het boekjaar verschuldigde belasting is de naar verwachting te betalen belasting over de belastbare winst over het boekjaar, berekend aan de hand van belastingtarieven die zijn vastgesteld op verslagdatum, dan wel waartoe al materieel is besloten op verslagdatum, en eventuele correcties op de over voorgaande jaren verschuldigde belasting. De verschuldigde belasting wordt berekend rekening houdend met fiscaal vrijgestelde posten en geheel of gedeeltelijk niet-aftrekbare kosten.

Als de boekwaarde van de activa en de verplichtingen voor de financiële verslaggeving afwijkt van de fiscale boekwaarde, is sprake van tijdelijke verschillen. Voor alle belastbare tijdelijke verschillen nemen we een uitgestelde belastingverplichting op. Voor alle verrekenbare tijdelijke verschillen wordt een uitgestelde belastingvordering opgenomen, voor zover het waarschijnlijk is dat er voldoende fiscale winst beschikbaar zal zijn voor toekomstige verrekening. Hiertoe zijn door de vennootschap aannames gedaan over de toekomstige fiscale winsten en het moment van realisatie van de tijdelijke verschillen.

De uitgestelde belastingverplichtingen en -vorderingen waarderen we tegen de nominale waarde. Bij de waardering worden de belastingtarieven gehanteerd die naar verwachting van toepassing zullen zijn op de periode waarin realisatie zal plaatsvinden op basis van de belastingtarieven en de belastingwetgeving, waarvan het wetgevingsproces materieel is afgerond op balansdatum. De uit eventuele tariefswijziging van de vennootschapsbelasting voortvloeiende mutaties verwerken we in de winst-en-verliesrekening, met uitzondering van de mutaties die oorspronkelijk rechtstreeks zijn verwerkt in het eigen vermogen. Deze mutaties verwerken we rechtstreeks in het eigen vermogen.

De verantwoorde uitgestelde belastingen zijn feitelijk te kenmerken als latente vorderingen op respectievelijk latente verplichtingen aan het hoofd van de fiscale eenheid en worden gepresenteerd als een netto vordering of verplichting. Het kortlopende deel van de uitgestelde belastingen is toegelicht in de toelichting op de uitgestelde belastingen.

Verbonden partijen

Transacties met verbonden partijen lichten we toe voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Verder licht de vennootschap de belangrijkste transacties met verbonden partijen toe die wel onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Van deze transacties wordt de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht toegelicht.

Bepaling reële waarde

De reële waarde van een financieel instrument is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en van elkaar onafhankelijk zijn.

De reële waarde van niet-beursgenoteerde financiële instrumenten bepalen we door de verwachte kasstromen contant te maken tegen een disconteringsvoet die gelijk is aan de geldende risicovrije marktrente voor de resterende looptijd vermeerderd met krediet- en liquiditeitsopslagen.

Bij het bepalen van de reële waarde van een actief of een verplichting maakt de vennootschap zoveel mogelijk gebruik van op de markt waarneembare gegevens. De reële waarden classificeert de vennootschap naar verschillende niveaus op basis van een reëlewaardehiërarchie, afhankelijk van de gehanteerde informatie op basis waarvan de waarderingstechnieken zijn toegepast. De verschillende waarderingniveaus definiëren we als volgt:

- Niveau 1: Op basis van genoteerde prijzen op actieve markten voor hetzelfde instrument.
- Niveau 2: Op basis van prijzen op actieve markten voor vergelijkbare instrumenten of op basis van andere waarderingstechnieken, waarbij alle benodigde significante gegevens direct of indirect zijn ontleend aan zichtbare marktgegevens.
- Niveau 3: Op basis van waarderingstechnieken, waarbij alle benodigde significante gegevens niet zijn ontleend aan zichtbare marktgegevens.

Als de gehanteerde informatie die wordt gebruikt voor het bepalen van de reële waarde van een actief of verplichting binnen verschillende niveaus van de reëlewaardehiërarchie vallen, dan classificeren we de bepaalde reële waarde in zijn geheel in het laagste niveau dat van toepassing is.

GTS verwerkt herrubriceringen tussen de niveaus van de reëlewaardehiërarchie aan het einde van de verslagperiode waarin de wijziging zich heeft voorgedaan. De vennootschap beoordeelt voortdurend wijzigingen in belangrijke gehanteerde informatie en stelt de reële waardebepalingen indien nodig hierop bij.

Gebeurtenissen na balansdatum

Gebeurtenissen die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum en die blijken tot aan de datum van het opmaken van de jaarrekening verwerken we in de jaarrekening.

Gebeurtenissen die geen nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum verwerken we niet in de jaarrekening. Als dergelijke gebeurtenissen van belang zijn voor de oordeelsvorming van de gebruikers van de jaarrekening, lichten we de aard en de geschatte financiële gevolgen ervan toe in de jaarrekening.

Nadere toelichting op de jaarrekening

1. Significante aangelegenheden en gebeurtenissen in 2022

Geopolitieke en afgeleide ontwikkelingen op de energiemarkten en de gevolgen voor Gasunie

Voor de Europese energiemarkt is in 2022 een nieuw tijdperk aangebroken. In februari viel Rusland Oekraïne binnen, waardoor de geopolitieke situatie ingrijpend veranderd is. Dit heeft grote consequenties gehad op de energiemarkten. Er komt minder Russisch gas naar Europa, waardoor de gasprijzen historisch hoog zijn geworden. Tegelijkertijd hebben Europese landen beleid gevoerd om de afhankelijkheid van Russisch gas te verkleinen. Mede hierdoor zien we dat de fysieke gasstromen een omgekeerde richting hebben in vergelijking met voorgaande jaren.

De Russische inval in Oekraïne had directe gevolgen voor de operationele activiteiten van GTS. Daarvan afgeleid zagen we ook effecten op onze financiële resultaten en financiële positie. Dit heeft gevolgen voor meerdere posten in de jaarrekening. Onderstaand vatten we de belangrijkste gevolgen samen.

Gestegen omzet en energiekosten

De netto-omzet nam met ca. € 656 miljoen toe ten opzichte van het vorige boekjaar. De stijging van de omzet is met name te verklaren door hogere gerealiseerde opbrengsten uit gereguleerde capaciteitsveilingen en de verkoop van zogenaamde afschakelbare transportcapaciteit. Waar onze gasstromen voorheen oost-west georiënteerd waren, zagen we in 2022 hierin een ommekeer. Nederland ontving significant grotere gasstromen uit Noorwegen, Groot-Brittannië, België en vanuit de import van LNG. Duitsland zag zijn bevoorrading vanuit Noorwegen en Nederland sterk stijgen.

De gereguleerde omzet die de toegestane omzet te boven gaat, geven we de komende jaren terug aan de markt. Daarvoor zorgt het systeem van regulering. Als de werkelijke omzet afwijkt van de door de toezichthouder toegestane omzet, wordt het verschil verrekend in de tarieven van volgende jaren. Onder de huidige RJ-richtlijnen mogen we de toekomstige verrekeningen niet in de balans opnemen en niet op de omzet en het resultaat in mindering brengen. We verantwoorden deze verrekeningen pas in het jaar waarin de verrekening plaatsvindt. Onze omzet in 2022 was substantieel hoger dan de door de toezichthouder toegestane omzet. Dit betekent echter ook dat we het surplus in de volgende boekjaren zullen verrekenen met de tarieven die marktpartijen betalen voor het gereguleerde aardgastransport, wat in die jaren een dempend effect heeft op de toegestane omzet.

Ook de gestegen energieprijzen raken GTS rechtstreeks. De kosten van energie en netwerkbeheer namen toe met ca. € 167 miljoen. We gebruiken gas en elektriciteit ten behoeve van het gastransport en de gasopslag en ten behoeve van de productie van stikstof voor conversiedoeleinden. De stijging in de kosten ten opzichte van 2021 is het gevolg van de substantieel hogere prijzen voor de inkoop van energie. De gestegen energiekosten kunnen we onder de huidige reguleringsmethode niet volledig doorbelasten aan onze klanten, omdat de toezichthouder het prijsrisico vooralsnog aan de netbeheerder heeft toegewezen.

Nadere informatie over de omzet en energiekosten hebben wij opgenomen in noot 19 'Netto-omzet' resp. noot 20 'Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten'.

Borging leveringszekerheid

GTS heeft waarborgen getroffen voor de pieklevering aan de leveranciers van kleinverbruikers in Nederland. Hoewel deze taak niet nieuw is, is deze taak in 2022 wel anders ingevuld dan voorheen. Gezien de volatiele gasmarkt heeft GTS

het benodigde gas voor de piektaak zelf ingekocht, waar dit voorheen deels werd uitbesteed aan marktpartijen. Dit leidde ultimo 2022 tot het in de balans opnemen van ca. € 113 miljoen aan fysieke gasvoorraden. Deze gasvoorraden zijn exclusief bedoeld en aangehouden voor pieklevering en niet voor handelsdoeleinden overeenkomstig de wettelijke taak van GTS hieromtrent. Nadere informatie over deze gasvoorraden hebben wij opgenomen in noot 6 'Vorraden'.

Waardering van de materiële vaste activa

Ultimo 2022 hebben wij de waardering van het gastransportnetwerk onderzocht door middel van een bedrijfswaardeberekening. Onderstaand volgt een samenvatting van de belangrijkste uitkomsten van de bedrijfswaardeberekening. Een uitgebreide toelichting is opgenomen in noot 2 'Onderzoek naar bijzondere waardeverminderingen'.

Aanleiding voor de bedrijfswaardeberekening door GTS ultimo 2022 was de significante stijging van de energieprijzen in 2022 zonder de regulatoire mogelijkheid om deze in de toekomst volledig te mogen verrekenen. Daarnaast was sprake van een stijging in de relevante markttrentes ultimo 2022. Deze markttrentes vormen de basis voor de disconteringsvoet, zoals gebruikt in de bedrijfswaardeberekening.

De uitkomsten van de bedrijfswaardeberekening ultimo 2022 is dat de realiseerbare waarde van het gastransportnetwerk in Nederland ongeveer gelijk is aan de boekwaarde daarvan.

2. Onderzoek naar bijzondere waardeverminderingen

Aan het eind van iedere verslaggevingsperiode onderzoeken we of sprake is van indicaties voor bijzondere waardeverminderingen van vaste activa. Daarnaast onderzoeken we of er aanleidingen bestaan om reeds eerder verantwoorde bijzondere waardeverminderingen terug te nemen.

Gastransportnetwerk Nederland

Aanleiding voor het onderzoek

De Russische inval in Oekraïne, zoals toegelicht in noot 1 'Significante aangelegenheden en gebeurtenissen in 2022', had directe gevolgen voor de operationele activiteiten van GTS inclusief de bijbehorende kasstromen en de financiële resultaten. We zien onder meer een significante stijging in de energiekosten. We gebruiken gas en elektriciteit ten behoeve van het gastransport en ten behoeve van de productie van stikstof voor conversiedoeleinden. De gestegen energiekosten kunnen we in Nederland ingevolge het methodebesluit GTS 2022-2026 niet volledig nacalculeren. De Autoriteit Consument & Markt (ACM) heeft de bevoegdheid om middels een reguleringskader de tarieven vast te stellen die GTS in rekening mag brengen voor haar wettelijke taken. Indien de hoge energieprijzen van 2022 ook voor de toekomst van toepassing blijven en niet grotendeels nagecalculeerd mogen worden in de toekomstige tarieven, heeft dit gevolgen voor de inkomsten van GTS en daarmee de waardering van het gastransportnetwerk.

Een tweede – meer afgeleid – effect van de ontwikkelingen op de energiemarkten en algemene economische ontwikkelingen en onzekerheden zijn de hoge inflatie en als reactie daarop de gestegen markttrentes. De disconteringsvoet die gebruikt wordt, is gebaseerd op de relevante markttrentes op de balansdatum en wijkt daarmee af van de wijze waarop de ACM de kapitaalkostenvergoeding bepaalt voor de toegestane inkomsten van GTS. Abrupte stijgingen in de (spot)markttrentes – zoals we deze in 2022 hebben gezien – hebben daarmee een mogelijk effect op de waardering van het gastransportnetwerk ultimo 2022.

Voorafgaand aan het onderzoek naar bijzondere waardeverminderingen ultimo 2022 bedroeg de boekwaarde van het gastransportnetwerk, dat als één samenhangende kasstroom genererende eenheid wordt beschouwd, ca. € 5,9 miljard.

Testmethode

Het management maakt gebruik van een bedrijfswaardeberekening (value in use) om de realiseerbare waarde van het gastransportnetwerk vast te stellen. De indirecte opbrengstwaarde is bepaald aan de hand van een Discounted Cash Flow (DCF) Model. Een directe opbrengstwaarde was ultimo 2022 niet beschikbaar; er zijn geen aanwijzingen dat de directe opbrengstwaarde hoger is dan de indirecte opbrengstwaarde.

Uitgangspunt bij het bepalen van de realiseerbare waarde en belangrijkste veronderstellingen en schattingen

Bij het bepalen van de realiseerbare waarde is in beginsel uitgegaan van de bepalingen in het reguleringskader, zoals dat in het Methodebesluit GTS 2022-2026 en in andere van toepassing zijnde regelingen en besluiten is vastgelegd.

Uitgangspunt voor de geprognosticeerde inkomsten in de periode 2023-2026 zijn de op basis van het methodebesluit GTS 2022-2026 verwachte toegestane inkomsten en daaruit afgeleide kasstromen. Voor de periode na 2026 is de waarde van het netwerk afgeleid van de dan verwachte gestandaardiseerde activawaarde (terminal value approach). De gestandaardiseerde activawaarde is de waarde van de investeringen die de netbeheerder met een redelijk rendement via de tarieven in rekening mag brengen.

Uitgangspunt voor de geprognosticeerde uitgaven en andere variabelen, zoals de verwachte operationele kostenontwikkeling (inclusief de energiekostenontwikkelingen), het investeringsniveau en de disconteringsvoet, zijn door het management van de vennootschap bepaald. De belangrijkste operationele en investeringskasstromen (relevant voor de kapitaalkostenvergoeding en de nacalculatie daarvan) zijn gebaseerd op het door het management goedgekeurde business plan voor de komende drie jaren en op een recente meerjarenprognose voor de middellange termijn.

Het totaal van de vaste activa van GTS wordt beschouwd als één kasstroomgenererende eenheid, met uitzondering van de activa in ontwikkeling, gehuurde terreinen en de permanente gasvoorraad in de leidingen. Deze activa worden verondersteld niet aan een bijzondere waardevermindering onderhevig te zijn.

De belangrijkste veronderstellingen en schattingen in de bedrijfswaardebepaling zijn hierna toegelicht:

Efficiency na de reguleringsperiode 2022-2026

Voor de reguleringsperiode 2022-2026 is de gemiddeld gewogen statische efficiency van GTS door de ACM op basis van een benchmarkonderzoek vastgesteld op 96,1% (voorgaande methodebesluit: 88,6%). GTS heeft in de voorbije jaren aantoonbaar gewerkt aan het verbeteren van haar efficiency, onder meer door middel van personele herstructureringen, structurele kostenbesparingen en onderhoudsoptimalisatie. Het management werkt ook in de komende jaren onverminderd door aan het nog verder optimaliseren van de efficiency.

GTS vindt dat de robuustheid van het benchmarkonderzoek van de ACM beperkt is en dat dit onderzoek geen basis biedt voor de opgelegde efficiëntieafslag. GTS heeft bij het College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBb) beroep ingesteld tegen (de wijze van bepaling van) de statische efficiency. Naar de mening van GTS dient een statische efficiëntiescore van 100% toegekend te worden. Naast de inhoudelijke tekortkomingen van het gebruikte benchmarkmodel, is het onderzoek naar onze mening voor ons ook onvoldoende inzichtelijk en controleerbaar. Uitkomsten van deze beroepszaak worden medio 2023 verwacht.

In het kader van de bedrijfswaardeberekening ultimo 2022 is met de voorlopige aanname gewerkt dat de gemiddeld gewogen statische efficiency voor de reguleringsperiode 2022-2026 gehandhaafd blijft op 96,1%. Voor de periode na 2026 rekenen we met een statische efficiency van 100%.

Energiekosten

Ten aanzien van het prijsrisico van de energiekostenontwikkeling wordt in het methodebesluit GTS 2022-2026 geen volledige nacalculatie toegepast. GTS heeft hier beroep tegen ingesteld bij het CBb. Inzet van GTS is volledige nacalculatie van de totale energiekosten. De uitkomsten van deze beroepszaak worden medio 2023 verwacht. Vooruitlopend hierop – en mede gegeven de unieke situatie op de energiemarkten in 2022 – is de ACM voornemens een incidentele correctie op de energiekosten die GTS in 2022 heeft gemaakt, toe te passen. De correctie wordt in de tarieven over 2024 verrekend. Voor de bedrijfswaardeberekening ultimo 2022 is verondersteld dat deze correctie in de toekomstige jaren wordt gecontinueerd.

Kapitaalkostenvergoeding – ACM WACC

In het methodebesluit voor de reguleringsperiode 2022-2026 is een kapitaalkostenvergoeding opgenomen die onder meer afhankelijk is van een door de ACM bepaalde WACC. Voor investeringen vanaf 2022 is de nominale WACC bepaald op 3,0% vóór belastingen. Voor bestaand vermogen is de nominale WACC vóór belastingen vanaf 2023 eveneens 3,0%. Jaarlijks bepaalt de ACM de werkelijke van toepassing zijnde WACC, welke vervolgens nagecalculeerd en verrekend wordt in de toegestane omzet van GTS in de daaropvolgende jaren. Bij het opstellen van de impairment test is rekening gehouden met de mogelijke effecten van een nacalculatie van dit onderdeel van de kapitaalkostenvergoeding.

Disconteringsvoet

Bij het uitvoeren van de bedrijfswaardeberekening is gerekend met een nominale disconteringsvoet vóór belastingen van 5,6%. Bij het uitvoeren van de bedrijfswaardeberekening in 2020 werd gerekend met een nominale disconteringsvoet vóór belastingen van 2,9%. Rond de balansdatum van 31 december 2022 was een piek in de relevante markttrentes zichtbaar. Hoewel de markttrentes sindsdien licht zijn gedaald, mag bij het uitvoeren van de bedrijfswaardeberekening op grond van RJ-richtlijnen geen rekening gehouden worden met de daling na de balansdatum.

Sensitiviteitsanalyse

De realiseerbare waarde is gebaseerd op belangrijke veronderstellingen en assumpties. De invloed van wijzigingen in deze veronderstellingen en assumpties kan aanzienlijk zijn. In onderstaande tabel is indicatief het effect aangegeven van een wijziging van een belangrijke veronderstelling op de realiseerbare waarde. De wijziging wordt verondersteld aan begin van de reguleringsperiode plaats te vinden onder overige gelijkblijvende omstandigheden.

Wijziging in de veronderstelling of schatting	Omvang	Impact op de realiseerbare waarde
Statische efficiency na de reguleringsperiode	-1%	ca. +/- € 40-50 miljoen
Kapitaalkostenvergoeding voor de periode 2023-2026 - ACM WACC	+/-0,25%	ca. +/- € 45-55 miljoen
IFRS-disconteringsvoet vóór belastingen	+/-0,25%	ca. +/- € 40-50 miljoen
Nacalculatie energiekosten	-1%	ca. +/- € 8-10 miljoen

Uitkomst van het onderzoek

Op basis van de uitgevoerde bedrijfswaardeberekening concludeert het management dat de realiseerbare waarde van gastransportnetwerk in Nederland nagenoeg gelijk is aan de boekwaarde daarvan. Er is derhalve geen sprake van een bijzondere waardevermindering of een terugname van een eerder verantwoorde bijzondere waardevermindering.

Overige materiële en financiële vaste activa

Uit de beoordeling door de vennootschap blijken geen aanwijzingen of indicaties voor een bijzondere waardeverandering van de overige materiële en financiële vaste activa per 31 december 2022.

3. Materiële vaste activa

De mutaties in de materiële vaste activa in 2022 zijn als volgt:

<i>In miljoenen euro's</i>	Boekwaarde per 1 jan. 2022	Herrubri- ceringen	Acquisities	Investe- ringen	Desinveste- ringen	Afschrij- vingen	Boekwaarde per 31 dec. 2022
Bedrijfsgebouwen en terreinen	60,9	-	-	3,2	-	-4,3	59,8
Compressorstations	515,3	-	-	6,9	-0,1	-42,2	479,9
Installaties	731,6	-	-	29,1	-0,5	-49,7	710,5
Hoofdtransportleidingen c.a.	3.728,8	-	-	19,2	-0,1	-85,9	3.662,0
Regionale transportleidingen c.a.	917,2	-	-	34,7	-1,0	-29,3	921,6
Andere vaste bedrijfsmiddelen	56,7	-7,1	-	0,5	-5,5	-0,5	44,1
Gebruiksrecht activa	4,6	-	-	-	-	-0,4	4,2
Vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering	492,9	-	-	113,9	-	-	606,8
Totaal 2022	6.508,0	-7,1	-	207,5	-7,2	-212,3	6.488,9

De investeringen in 2022 hebben met name betrekking op de bouw van een nieuwe stikstoffabriek, de ombouw van bepaalde afnemers van hoog- naar laagcalorisch gas en op de reguliere vervangingsinvesteringen.

De mutatie in de kolom herrubriceringen heeft betrekking op een gewijzigde aanwending van een deel van de permanente gasvoorraad en stikstofvoorraad. Vanaf 2022 presenteren we deze onder de balanspost voorraden. Gegeven de niet-significante omvang van de herrubricering zijn de vergelijkende cijfers over 2021 niet aangepast.

De voorwaardelijke investeringsverplichtingen ultimo 2022 lichten we toe in noot 18 'Niet in de balans opgenomen verplichtingen'.

Onder de materiële vaste activa is begrepen een bedrag van € 4,2 miljoen (2021: € 4,6 miljoen) inzake gebruiksrecht activa. De gebruiksrecht activa hebben volledig betrekking op de pacht van een beperkt aantal percelen grond met een verwachte resterende looptijd variërend van drie tot dertig jaar. GTS heeft het economische, maar niet het juridische eigendom van deze gebruiksrecht activa.

De mutaties in de materiële vaste activa in 2021 zijn als volgt:

<i>In miljoenen euro's</i>	Boekwaarde per 1 jan. 2021	Aquisities	Investe- ringen	Desinveste- ringen	Afschrij- vingen	Splitsing GTS B.V.	Boekwaarde per 31 dec. 2021
Bedrijfsgebouwen en terreinen	136,3	-	3,4	-1,8	-9,5	-67,5	60,9
Compressorstations	554,2	-	11,0	-0,3	-49,6	-	515,3
Installaties	783,9	-	10,8	-0,8	-51,7	-10,6	731,6
Hoofdtransportleidingen c.a.	3.819,5	-	3,9	-5,6	-89,0	-	3.728,8
Regionale transportleidingen c.a.	922,7	-	25,0	-0,8	-29,7	-	917,2
Andere vaste bedrijfsmiddelen	202,8	-	26,4	-0,7	-28,8	-143,0	56,7
Gebruiksrecht activa	5,0	-	-	-	-0,4	-	4,6
Vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering	395,7	-	120,0	-	-	-22,8	492,9
Totaal 2021	6.820,1	-	200,5	-10,0	-258,7	-243,9	6.508,0

De bedragen die in het boekjaar 2021 zijn vermeld onder de investeringen hadden met name betrekking op de bouw van een nieuwe stikstoffabriek, de ombouw van bepaalde afnemers van hoog- naar laagcalorisch gas en op de reguliere vervangingsinvesteringen. De bedragen die zijn vermeld onder 'splitsing GTS B.V.' hebben betrekking op de afsplitsing van een deel van de materiële vaste activa van GTS B.V. naar Gasunie Assets B.V. en Maasvlakte Storage B.V.

De aanschafwaardes en de cumulatieve afschrijvingen zijn als volgt:

<i>In miljoenen euro's</i>	Aanschafwaarde * per 31 dec. 2022	Cumulatieve afschrijvingen ** per 31 dec. 2022	Aanschafwaarde * per 31 dec. 2021	Cumulatieve afschrijvingen ** per 31 dec. 2021
Bedrijfsgebouwen en -terreinen	113,2	-53,4	110,3	-49,4
Compressorstations	1.456,9	-977,0	1.450,5	-935,2
Installaties	2.103,5	-1.393,0	2.085,8	-1.354,2
Hoofdtransportleidingen c.a.	7.605,5	-3.943,5	7.586,8	-3.858,0
Regionale transportleidingen c.a.	1.764,3	-842,7	1.734,5	-817,3
Andere vaste bedrijfsmiddelen	58,8	-14,7	98,6	-41,9
Gebruiksrecht activa	5,5	-1,3	5,5	-0,9
Vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering	606,8	-	492,9	-
Totaal	13.714,5	-7.225,6	13.564,9	-7.057,0

* Inclusief herwaardering van materiële vaste activa bij de transitie naar IFRS door N.V. Nederlandse Gasunie in 2005 (veronderstelde kostprijs).

** Inclusief gecumuleerde bijzondere waardeverminderingen en terugnames daarvan.

Afschrijvingstermijnen

Bij het bepalen van de relevante afschrijvingstermijnen hanteert de vennootschap aannames en veronderstellingen. De vennootschap heeft geconcludeerd dat ultimo 2022 geen aanleiding bestond om de huidige afschrijvingstermijnen te herzien.

De activa van de vennootschap bestaat voor een groot deel uit gereguleerde activa. Onder het systeem van regulering in Nederland mag de vennootschap de investeringen in de materiële vaste activa terugverdienen. De ACM bepaalt hiervoor de gereguleerde afschrijvingstermijnen. In het methodebesluit GTS 2022-2026 gaat de ACM – mede op basis van door haar uitgevoerde studies naar de energietransitie – nog steeds uit van een lange afschrijvingshorizon (oplopend tot 55 jaar voor transportleidingen) voor het gastransportnetwerk. De vennootschap heeft de zienswijze van de toezichthouder overwogen bij het bepalen van de afschrijvingstermijnen.

Mocht de ACM op termijn besluiten om de gereguleerde afschrijvingstermijnen aan te passen, bijvoorbeeld naar aanleiding van meer concrete ontwikkelingen rondom de uitfasering van het aardgastransport, dan neemt de vennootschap deze ontwikkeling op dat moment opnieuw mee in de bepaling van de afschrijvingstermijnen. Dit kan in voorkomende gevallen leiden tot het verkorten of het verlengen van de afschrijvingstermijnen, waardoor de afschrijvingslasten wijzigen. Overigens zal dit in de praktijk overwegend invloed hebben op de afschrijving van de hoofd- en regionale transportleidingen, omdat de andere activa relatief gezien veelal een kortere (technische) levensduur hebben.

Naast de externe regulering is een andere belangrijke overweging bij het bepalen van de afschrijvingstermijnen onze eigen zienswijze op de energietransitie, milieu- en klimaatdoelstellingen en overige maatschappelijke en politieke ontwikkelingen. De vennootschap heeft net als de ACM de visie dat de bestaande gasinfrastructuur nog tot op de (middel)lange termijn benodigd is.

In samenwerking met onze aandeelhouder – N.V. Nederlandse Gasunie – werken we daarnaast ook aan de mogelijkheid om de bestaande gasinfrastructuur van GTS op termijn in te zetten voor het transport en de opslag van alternatieve energiedragers, zoals waterstof. Met de recente politieke besluitvormingen in Nederland op het gebied van waterstof, warmte en CCS wordt deze langetermijnvisie steeds concreter en naar verwachting in de komende jaren steeds gedetailleerder uitgewerkt. De Russische inval in Oekraïne in 2022 heeft deze ontwikkelingen verder versneld. We evalueren periodiek de gevolgen van deze maatschappelijke en politieke ontwikkelingen op de afschrijvingstermijnen en de inzet van het gastransportnetwerk door GTS. Ultimo 2022 heeft dit niet geleid tot een wijziging in de afschrijvingstermijnen.

Tot slot overwegen we in onze periodieke beoordeling van de afschrijvingstermijnen of sprake is van individuele activa die op middellange termijn niet meer dienstbaar is aan het gastransport en de gasopslag. In die specifieke gevallen kunnen we aanpassingen doorvoeren in de afschrijvingstermijnen van deze activa. Deze installaties zijn reeds of kunnen in de nabije toekomst tijdelijk buitengebruik gesteld worden en worden in die gevallen versneld afgeschreven tot het moment van buitengebruikstelling. Bij de wijze van technisch buitengebruik stellen wordt rekening gehouden met de mogelijkheid om de installaties op termijn toch weer in gebruik te nemen, mocht een alternatieve aanwending worden voorzien op het gebied van waterstof, warmte en CCS. De installaties worden daarom niet gesaneerd, maar duurzaam geconserveerd.

De afschrijvingstermijnen van de belangrijkste activa categorieën zijn als volgt:

Terreinen	geen afschrijving
Bedrijfsgebouwen	50 jaar
Compressorstations	30 jaar
Installaties	30 jaar
Hoofdtransportleidingen c.a.	tot 2070
Regionale transportleidingen c.a.	tot 2070
Andere vaste bedrijfsmiddelen	5-20 jaar
Vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering	geen afschrijving

Gebruiksrecht activa schrijven we af overeenkomstig de bovenstaande categorieën, waarbij voor gehuurde terreinen geldt dat deze worden afgeschreven overeenkomstig de levensduur van het actief waarmee de huur van het terrein verband houdt. Op terreinen, gas- en stikstofvoorraden en activa in aanbouw wordt niet afgeschreven.

4. Overige deelnemingen

De overige deelnemingen betreffen belangen in PRISMA European Capacity Platform (PRISMA) GmbH, Energie Data Services Nederland (EDSN) B.V. en Beheerder Afspraken Stelsel (BAS) B.V.

PRISMA

PRISMA is een Europees platform voor de verhandeling van transportcapaciteit. GTS biedt haar transportcapaciteit mede op dit platform aan. Ultimo 2022 heeft GTS een financieel belang van 11,05%% (ultimo 2021: idem) in PRISMA. PRISMA is gevestigd te Leipzig, Duitsland. Op basis van de aandeelhoudersovereenkomsten heeft GTS geen invloed van betekenis in PRISMA.

EDSN

EDSN werkt samen met de regionale netbeheerders, TenneT en GTS aan de centrale marktfacilitering voor de energiesector. EDSN ontwikkelt en beheert onder meer ICT-infrastructuur voor de energiemarkt. EDSN is gevestigd te Arnhem. Ultimo 2022 heeft GTS een financieel belang van 12,5% (ultimo 2021: idem) in EDSN. Op basis van de aandeelhoudersovereenkomsten heeft GTS geen invloed van betekenis in EDSN.

Beheerder Afspraken Stelsel (BAS) B.V.

Eind 2021 heeft GTS 25% van de aandelen van de nieuw opgerichte entiteit Beheer Afspraken Stelsel B.V. (BAS B.V.) verkregen. BAS is verantwoordelijk voor de praktische ondersteuning van de vereniging marktfaciliteringsforum (MFF) en daarnaast ook verantwoordelijk voor de implementatie en monitoring van de gemaakte afspraken binnen het MFF. De andere aandelen in BAS worden gehouden door TenneT (25%) en de regionale netbeheerders (gezamenlijk 50%). Ultimo 2022 is de waarde van ons aandeel in BAS B.V. kleiner dan € 0,1 miljoen (ultimo 2021: € nihil).

Voor de belangen in PRISMA, EDSN en BAS geldt dat de totale boekwaarde minder dan € 0,1 miljoen bedraagt. In 2022 vonden geen mutaties plaats in de verkrijgingsprijs noch is dividend ontvangen van de betreffende deelnemingen (2021: idem).

5. Uitgestelde belastingvorderingen

De tijdelijke verschillen tussen de waardering van de activa en de passiva voor de financiële verslaggeving en de fiscale waardering geven aanleiding tot het opnemen van uitgestelde belastingvorderingen. Er is geen sprake van geactiveerde voorwaartse verliesverrekeningen.

De tijdelijke verschillen betreffen de fiscale verwerking van de door de Staat der Nederlanden betaalde koopsom en de verschillen uit hoofde van waardering van materiële vaste activa. Het eerstgenoemde verschil is ontstaan bij de splitsing van de aandeelhouder (N.V. Nederlandse Gasunie) in 2005 in een transport- en een handelsbedrijf. Destijds heeft, in fiscale zin, een informele kapitaalstorting in de vennootschap plaatsgevonden door de Staat der Nederlanden. In de vennootschappelijke jaarrekening is deze fiscale koopsom niet geactiveerd. Door deze verwerking van de koopsom heeft N.V. Nederlandse Gasunie een aan GTS toe te rekenen additioneel fiscaal afschrijvingspotentieel verkregen, waarvoor een uitgestelde belastingvordering is opgenomen.

Het tijdelijke verschil ingevolge de waardering van de materiële vaste activa is voornamelijk het resultaat van de eenmalige herwaardering van materiële vaste activa bij de splitsing van N.V. Nederlandse Gasunie en de aansluitende transitie door N.V. Nederlandse Gasunie naar IFRS in 2005. Op 1 januari 2014 zijn de betreffende activa inclusief de (wettelijke) herwaarderingsreserve overgedragen aan GTS. Daarnaast wijken de fiscale afschrijvingsprincipes in voorkomende gevallen af van de afschrijvingsprincipes onder BW2 Titel 9 (inclusief de verwerking van bijzondere waardeverminderingen en terugnames daarvan). Ook hiervoor nemen we tijdelijke verschillen op in de balans. Per saldo leiden de tijdelijke verschillen inzake de materiële vaste activa tot een uitgestelde belastingverplichting.

Bovenstaande uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen hebben volledig betrekking op de fiscale eenheid met N.V. Nederlandse Gasunie en zijn daarom gesaldeerd weergegeven.

De mutaties in de uitgestelde belastingvorderingen in 2022 zijn als volgt:

<i>In miljoenen euro's</i>	Fiscale verwerking van de door de Staat betaalde koopsom	Materiële vaste activa	Totaal
Stand per 1 januari 2022	1.255,0	-911,0	344,0
Realisatie tijdelijke verschillen in winst-en-verliesrekening	-54,5	26,4	-28,1
Stand per 31 december 2022	1.200,5	-884,6	315,9

Van de uitgestelde belastingvordering heeft naar verwachting € 30,3 miljoen (2021: € 26,7 miljoen) een looptijd van korter dan één jaar. Dit bedrag is niet afzonderlijk gepresenteerd onder de vlottende activa.

De mutaties in de uitgestelde belastingvorderingen in 2021 zijn als volgt:

<i>In miljoenen euro's</i>	Fiscale verwerking van de door de Staat betaalde koopsom	Materiële vaste activa	Totaal
Stand per 1 januari 2021	1.269,1	-913,1	356,0
Realisatie tijdelijke verschillen in winst-en-verliesrekening	-52,9	31,0	-21,9
Effect van aanpassing belastingtarieven in winst- en verliesrekening	0,0	-11,1	-11,1
Effect van aanpassing belastingtarieven in Eigen Vermogen	38,8	-17,1	21,7
Splitsing GTS B.V.	-	-0,7	-0,7
Stand per 31 december 2021	1.255,0	-911,0	344,0

De mutaties in de uitgestelde belastingvorderingen in 2021 betroffen de reguliere mutaties en de mutaties als gevolg van de herziening van de tarieven voor de vennootschapsbelasting en verder het effect van de materiële vaste activa afsplitsing van GTS B.V. naar Gasunie Assets B.V. en Maasvlakte Storage B.V.

6. Voorraden

De post voorraad bestaat volledig uit de fysieke gasvoorraad die GTS aanhoudt ten behoeve van de wettelijke piektaak in Nederland. GTS is gehouden waarborgen te treffen voor de pieklevering aan de leveranciers van kleinverbruikers. Er is sprake van pieklevering in het geval van bijzonder koude omstandigheden (een gemiddelde effectieve etmaaltemperatuur in De Bilt lager dan -9°C). In dergelijke gevallen zal GTS de vergunninghouders (de leveranciers van de kleinverbruikersmarkt) gas leveren.

In 2022 is de piektaak door GTS aanbesteed. Gezien de volatiele gasmarkt in 2022, is deze aanbesteding echter niet succesvol geweest. Als gevolg hiervan heeft GTS het benodigde gas voor de piektaak zelf ingekocht. Voor de opslag van het gas maakt GTS gebruik van Gasunie's Peakshaver installatie alsmede van gasbergingen van derden. Om het prijsrisico op de aangehouden gasvolumes te mitigeren, heeft GTS reeds een substantieel deel van het gasvolume voor de piektaak middels termijnleveringscontracten voor levering in 2023 verkocht. Mochten de gasvolumes desondanks wel nodig zijn voor de piektaak, dan zal GTS de termijnleveringscontracten nakomen door de benodigde volumes alsdan op de spot markt in te kopen. Voor nadere informatie verwijzen wij ook naar noot 1 'Significante aangelegenheden en gebeurtenissen in 2022'.

7. Vorderingen op handelsdebiteuren en overige vorderingen

De specificatie van de vorderingen op handelsdebiteuren en overige vorderingen is als volgt:

<i>In miljoenen euro's</i>	31 dec. 2022	31 dec. 2021
Vorderingen op handelsdebiteuren	173,7	110,3
Voorziening voor oninbaarheid	-16,8	-16,8
Overige vorderingen en overlopende activa	2,9	2,4
Totaal vorderingen op handelsdebiteuren en overige vorderingen	159,8	95,9

De vorderingen op handelsdebiteuren en overige vorderingen zijn gewaardeerd onder aftrek van een voorziening voor oninbaarheid. De mutaties in de voorziening zijn als volgt:

<i>In miljoenen euro's</i>	31 dec. 2022	31 dec. 2021
Stand per 1 januari	16,8	16,6
Toevoegingen ten laste van de winst-en-verliesrekening	-	0,2
Onttrekkingen ten laste van de voorziening	-	-
Vrijval ten gunste van de winst-en-verliesrekening	-	-
Stand per 31 december	16,8	16,8

De vorderingen op handelsdebiteuren hebben een nominale looptijd korter dan één jaar. Voor de verkregen zekerheden verwijzen we naar noot 17 'Financiële instrumenten'.

8. Geplaatst kapitaal

Het maatschappelijk kapitaal bedraagt € 5,0 miljoen, bestaande uit vijf miljoen gewone aandelen van elk één euro. Hiervan zijn één miljoen aandelen geplaatst en volgestort. Het geplaatste kapitaal bedraagt derhalve € 1,0 miljoen (ultimo 2021: idem). In het boekjaar hebben geen mutaties plaatsgevonden in het geplaatste en gestorte kapitaal (2021: idem).

Ultimo 2022 worden alle geplaatste aandelen gehouden door N.V. Nederlandse Gasunie (ultimo 2021: idem).

9. Agio

De mutaties in het agio zijn als volgt:

<i>In miljoenen euro's</i>	2022	2021
Stand per 1 januari	1.384,7	1.734,7
Agiostorting	8,6	122,6
Splitsing GTS B.V.	-	-122,6
Terugbetaling agio	-	-350,0
Stand per 31 december	1.393,3	1.384,7

In 2022 heeft een agiostorting van € 8,6 miljoen plaatsgevonden door N.V. Nederlandse Gasunie. Deze storting hangt samen met de afsplitsing van een deel van de activa in 2021 aan Gasunie Assets B.V. en Maasvlakte Storage B.V.

10. Herwaarderingsreserve

De herwaarderingsreserve heeft betrekking op de herwaardering van de materiële vaste activa door N.V. Nederlandse Gasunie per 1 januari 2004, voorafgaand aan de overdracht van de activa aan GTS op 1 januari 2014. Deze herwaardering hield verband met de splitsing van N.V. Nederlandse Gasunie alsmede de invoering van IFRS door N.V. Nederlandse Gasunie in 2005 en is berekend naar de situatie per 1 januari 2004. De uitgestelde belastingen over de herwaardering hebben we verwerkt in de verplichting voor uitgestelde belastingen, die onderdeel is van de uitgestelde belastingvorderingen voor de Nederlandse fiscale eenheid. De herwaarderingsreserve wordt gerealiseerd naar rato van de afschrijving van de materiële vaste activa waar de herwaarderingsreserve betrekking op heeft.

De mutaties in de herwaarderingsreserve zijn als volgt:

<i>In miljoenen euro's</i>	2022	2021
Stand per 1 januari	1.571,9	1.642,2
Gerealiseerd deel van de ongerealiseerde herwaardering	-47,7	-53,2
Wijziging in tarief voor de vennootschapsbelasting	-	-17,1
Stand per 31 december	1.524,2	1.571,9

11. Overige reserves

De mutaties in de overige reserves zijn als volgt:

<i>In miljoenen euro's</i>	2022	2021
Stand per 1 januari	358,7	151,1
Bestemming onverdeeld resultaat vorig boekjaar	126,7	115,5
Uitgekeerd dividend	-88,7	-
Gerealiseerd deel van de ongerealiseerde herwaardering	47,7	53,2
Wijziging in tarief voor de vennootschapsbelasting	-	38,9
Stand per 31 december	444,4	358,7

Voor een toelichting op de mutaties verwijzen wij naar noot 5 'Uitgestelde belastingvorderingen', noot 10 'Herwaarderingsreserve' en noot 12 'Onverdeeld resultaat'.

GTS is de netbeheerder van het landelijk gastransportnet in Nederland in de zin van de Gaswet. De Minister heeft regels gesteld ten aanzien van goed financieel beheer door netbeheerders in het Besluit Financieel Beheer Netbeheerder ('BFBN'). Deze regels bestaan onder meer uit een eigenvermogensminimum. Dit kan leiden tot restricties ten aanzien van de hoogte van de uitkeerbare reserves. Ultimo 2022 was een dergelijke beperking niet aan de orde en is hiervoor geen niet-uitkeerbare reserve opgenomen (ultimo 2021: idem).

12. Onverdeeld resultaat

De mutaties in het onverdeeld resultaat zijn als volgt:

<i>In miljoenen euro's</i>	2022	2021
Stand per 1 januari	126,7	115,5
Bestemming resultaat voorgaand boekjaar	-126,7	-115,5
Resultaat over het boekjaar	477,9	126,7
Stand per 31 december	477,9	126,7

Bestemming van het resultaat over het vorige boekjaar

De jaarrekening 2021 is vastgesteld door de algemene vergadering op 1 april 2022. De algemene vergadering heeft de bestemming van het resultaat vastgesteld conform het voorstel van de bestuurder. De winst over 2021 bedroeg € 126,7 miljoen. Het uit te keren dividend is vastgesteld op € 88,7 miljoen. Het restant van € 38,0 miljoen is toegevoegd aan de overige reserves.

Voorstel tot resultaatbestemming over het boekjaar 2022

De bestuurder stelt voor om van het resultaat na belastingen over 2022 een bedrag van € 142,9 miljoen toe te voegen aan de overige reserve en een bedrag van € 335,0 miljoen aan de aandeelhouder uit te keren als dividend. De resultaatbestemming is niet verwerkt in de balans per 31 december 2022 en de toelichting daarop.

De vennootschap kan aan de aandeelhouders slechts uitkeringen doen voor zover (1) de vennootschap na de uitkering kan blijven doorgaan met het betalen van haar opeisbare schulden (uitkeringstest), en (2) het eigen vermogen groter is dan de reserves die krachtens de wet moeten worden aangehouden (balanstest). In aanvulling op deze algemene wettelijke bepalingen dient GTS, als landelijk netbeheerder, zich te houden aan de eisen zoals vastgelegd in het BFBN. Deze regels bestaan uit een aantal financiële ratio's, waaronder een eigenvermogensminimum. Dit kan leiden tot restricties ten aanzien van de uitkeerbaarheid van onder andere dividend aan de aandeelhouder. Ultimo 2022 was een dergelijke beperking niet aan de orde (ultimo 2021: idem).

13. Voorzieningen

De voorzieningen bestaan volledig uit de voorziening voor bepaalde opruimingskosten en saneringen.

Voorziening voor opruimingskosten en saneringen

De voorziening voor opruimingskosten en saneringen is initieel in 2010 gevormd naar aanleiding van besluiten van de vennootschap om specifieke activa buitengebruik te stellen of te verwijderen. Wet- en regelgeving en vergunningen, onder meer op het gebied van milieu en ruimtelijke ordening, vereisen in voorkomende gevallen dat sanering plaatsvindt. De voorziening heeft betrekking op saneringen van buiten bedrijf gestelde leidingen. Het saneringsprogramma omvat tevens reeds ontkoppelde leidingen en in het verleden van derden overgenomen leidingen waarvoor de vennootschap thans verantwoordelijk is. In 2022 is het saneringsprogramma geactualiseerd. Een additioneel aantal buiten bedrijf zijnde leidingen is hierbij aangewezen als relevant voor de sanering. De gewijzigde omvang van het saneringsprogramma heeft geleid tot een dotatie aan de bestaande voorziening. Het saneringsprogramma heeft ultimo 2022 een resterende looptijd van ca. 12 jaar.

De vennootschap acht het ultimo 2022 niet aannemelijk dat het integraal opruimen van alle transportleidingen en toebehoren aan de orde zal komen. De vennootschap heeft in haar oordeel overwogen dat transport van aardgas in de komende jaren belangrijk blijft. Daarnaast ziet de vennootschap voldoende mogelijkheden voor diverse alternatieve toepassingen, waaronder het transport van alternatieve energiedragers, zoals waterstof. We verwachten dat we het bestaande aardgastransportnetwerk gefaseerd inzetten voor het transporteren van alternatieve energiedragers in de nabije en ook verdere toekomst. Daarnaast geldt dat de opbrengsten van een alternatieve toepassing (op termijn) verminderd met de kosten van conservering naar verwachting opwegen tegen de (maatschappelijke) kosten van het opruimen. Een voorziening voor opruimingskosten voor het gastransportnet als geheel op langere termijn is vanwege voornoemde overwegingen niet opgenomen.

Bij het bepalen van de voorziening voor opruimingskosten en saneringen neemt de vennootschap in ogenschouw dat haar oordelen en schattingen beïnvloed kunnen worden door de ontwikkelingen op het gebied van de energietransitie en door aangescherpte milieu- en klimaatdoelstellingen. Mede door politieke besluitvormingen op het gebied van waterstof, warmte en CO₂, wordt de langetermijnvisie steeds concreter en naar verwachting in de komende jaren verder uitgewerkt. De vennootschap past de voorziening voor opruimingskosten en saneringen op iedere balansdatum aan op de meest recente ontwikkelingen. Voornoemde ontwikkelingen kunnen ook in toekomstige jaren leiden tot het bijstellen van de reikwijdte van de voorziening voor saneringen, bijvoorbeeld als bepaalde netwerkonderdelen geen toekomstige alternatieve aanwending kennen waar dit eerder wel werd verwacht. Daarnaast kan de voorziening worden aangepast als op basis van ervaringscijfers de technische wijze van saneren verandert of als de kosten van historische saneringen aanleiding geven om uit te gaan van hogere of lagere kosten voor toekomstige saneringen.

De mutaties in de voorziening zijn als volgt:

<i>In miljoenen euro's</i>	2022	2021
Stand per 1 januari	28,8	30,1
Dotaties ten laste van de winst-en-verliesrekening	54,8	5,10
Vrijval ten laste van de winst-en-verliesrekening	-8,6	-
Oprenting ten laste van de winst-en-verliesrekening	1,3	-
Ottrekkingen ten laste van de voorziening	-5,5	-6,4
Stand per 31 december	70,8	28,8

Het kortlopend deel van de voorziening voor opruimingskosten en saneringen bedraagt ultimo 2022 naar verwachting € 7,8 miljoen (ultimo 2021: € 5,7 miljoen). Dit bedrag is niet afzonderlijk vermeld onder de kortlopende schulden. Het deel van de voorziening met een looptijd van meer dan vijf jaar bedraagt ultimo 2022 € 37,0 miljoen (ultimo 2021: € nihil). We hebben in 2022 een disconteringsvoet gehanteerd tussen de 3,5% en 3,8% (2021: 0,0%). De stijging in de disconteringsvoet is met name gelegen in de gestegen markttrentes in vergelijking met 2021.

14. Langlopende lening aandeelhouder

De mutaties in de langlopende aandeelhouderslening zijn als volgt:

<i>In miljoenen euro's</i>	2022	2021
Stand per 1 januari	3.451,6	3.583,1
Splitsing GTS B.V.	-	-122,0
Opgenomen gelden	78,5	241,7
Aflossingen	-387,2	-251,2
Stand per 31 december	3.142,9	3.451,6

De schuld aan aandeelhouder betreft de facto het opgenomen saldo onder een leningfaciliteit van maximaal € 6,0 miljard, welke ter beschikking is gesteld aan GTS door N.V. Nederlandse Gasunie op 1 januari 2014. De looptijd van deze faciliteit eindigt in beginsel op 31 december 2029, maar heeft een mogelijkheid tot verlenging. De overeengekomen rentevoet bedraagt de gewogen gemiddelde rentekostenvoet van de lange leningenportefeuille van de N.V. Nederlandse Gasunie met een opslag van 12,5 basispunten. Het gewogen gemiddelde rentepercentage over het saldo van de opgenomen gelden in 2022 bedroeg 1,8% (2021: 2,4%). Met N.V. Nederlandse Gasunie is overeengekomen dat tussentijds onbeperkt op de faciliteit kan worden getrokken dan wel afgelost. Er is geen tussentijds aflossingsschema overeengekomen.

De minister van Economische Zaken en Klimaat heeft regels gesteld ten aanzien van goed financieel beheer door een netbeheerder in het BFBN. Per kwartaal beoordeelt de vennootschap, rekening houdend met de bepalingen van het BFBN, of er afgelost dan wel getrokken moet worden op de kredietfaciliteit ten einde aan de BFBN-vereisten te voldoen. Bij deze periodieke beoordeling wordt niet alleen de actuele financiële positie betrokken, maar ook de verwachtingen voor de komende jaren inzake de verwachte omvang en moment van de investeringsuitgaven, de verwachte dividenduitkeringen en de verwachte operationele kosten voor het gastransportnetwerk. De omvang en volatiliteit van deze variabelen maakt een betrouwbare schatting van eventuele toekomstige aflossingen niet mogelijk. Om deze reden is de opgenomen lening op balansdatum volledig gepresenteerd onder de langlopende schulden.

Inzake de leningfaciliteit zijn door de vennootschap geen zekerheden gesteld.

15. Leaseverplichtingen

De vennootschap is enkele leasecontracten aangegaan inzake de huur van terreinen. Deze gebruiksrecht activa worden ingezet voor eigen gebruik; er is geen sprake van sub-leasing. Nadere informatie over de bij de lease behorende gebruiksrecht activa is opgenomen in noot 3 'Materiële vaste activa'.

De mutaties in de leaseverplichtingen zijn als volgt:

<i>In miljoenen euro's</i>	2022	2021
Stand per 1 januari	4,7	5,1
Nieuwe leaseverplichtingen	-	-
Modificaties	-	-
Leasebetalingen	-0,5	-0,5
Oprenting	0,1	0,1
Totaal	4,3	4,7
Gepresenteerd onder de kortlopende schulden	-0,4	-0,4
Stand per 31 december	3,9	4,3

De resterende looptijd van de leaseverplichtingen is als volgt:

<i>In miljoenen euro's</i>	31 dec. 2022	31 dec. 2021
Resterende looptijd < 1 jaar	0,4	0,4
Resterende looptijd ≥ 1 jaar en ≤ 5 jaar	0,5	0,7
Resterende looptijd > 5 jaar	3,4	3,6
Totaal leaseverplichtingen	4,3	4,7

Leaseovereenkomsten met een looptijd van korter dan één jaar of met een contractwaarde van minder dan € 5.000 zijn niet in de balans opgenomen. De impact hiervan bedraagt ultimo 2022 minder dan € 0,1 miljoen per jaar (ultimo 2021: idem).

Onder modificaties worden begrepen de tussentijdse aanpassingen van variabelen in de bestaande leasecontracten die leiden tot een wijziging in de waardering van de contracten, zoals verwachte of overeengekomen looptijden en de hoogte van de leasebetalingen.

De gewogen gemiddelde incrementele rentevoet in 2022 bedroeg 1,74% (2021: 1,64%).

16. Contractverplichtingen

De contractverplichtingen houden verband met de omzetverantwoording van de vennootschap. Voor bepaalde contracten geldt dat het betaalritme niet synchroon loopt met de wijze waarop GTS de omzet aan de boekjaren moet toerekenen. Dit doet zich onder meer voor bij contracten waarbij klanten een financiële bijdrage hebben geleverd in de investering in specifieke transportcapaciteit. Deze bijdragen rekenen we in beginsel toe aan het contract met de klant en niet aan het actief waar de bijdrage betrekking op heeft. Voor dergelijke vooruitbetalingen nemen we een contractverplichting op, waarbij we rekening houden met het financieringselement in deze contracten.

Ultimo 2022 bedroegen de totale contractverplichtingen € 17,1 miljoen (2021: € 17,4 miljoen). De mutaties in de contractverplichtingen zijn als volgt:

<i>In miljoenen euro's</i>	2022	2021
Stand per 1 januari	17,4	17,8
Verantwoord als netto omzet	-0,9	-1,0
Oprenting	0,6	0,6
Toevoeging nieuwe contractverplichtingen	-	-
Totaal	17,1	17,4
Gepresenteerd onder de kortlopende schulden	-0,4	-0,4
Stand per 31 december	16,7	17,0

De resterende looptijd van de contractverplichtingen is als volgt:

<i>In miljoenen euro's</i>	31. dec 2022	31. dec 2021
Resterende looptijd < 1 jaar	0,4	0,4
Resterende looptijd ≥ 1 jaar en ≤ 5 jaar	1,9	1,9
Resterende looptijd > 5 jaar	14,8	15,1
Totaal contractverplichtingen	17,1	17,4

17. Financiële instrumenten

Algemeen

De belangrijkste financiële risico's waaraan de vennootschap onderhevig is, zijn het marktrisico (bestaande uit renterisico, valutarisico en prijsrisico), het kredietrisico en het liquiditeitsrisico. In overleg met de aandeelhouder (N.V. Nederlandse Gasunie) past de vennootschap financieel risicomanagement toe met het doel deze risico's te beperken door operationele en financiële maatregelen. Afhankelijk van de aard en omvang van de risico's worden daartoe zo nodig specifieke afdekkingsinstrumenten ingezet, ofwel direct door de vennootschap zelf ofwel indirect via de aandeelhouder.

Afgeleide financiële instrumenten zetten we uitsluitend in voor afdekking van risico's en niet voor handels- of andere doeleinden. De inzet van bepaalde risico-instrumenten behoeven de voorafgaande instemming van het management en/of de aandeelhouder.

Renterisico

Het door de vennootschap gelopen renterisico betreft het risico dat toekomstige uitgaande rentekasstromen zullen toenemen door veranderingen in de rente van rentedragende leningen met een variabele rente. GTS loopt een renterisico op de rentedragende lening van de aandeelhouder. De leningfaciliteit die ter beschikking is gesteld door N.V. Nederlandse Gasunie heeft een variabele rentevoet, gebaseerd op de gewogen gemiddelde rentekostenvoet van de lange leningenportefeuille van de N.V. Nederlandse Gasunie met een opslag van 12,5 basispunten. Als deze gemiddelde rentevoet wijzigt, wijzigt ook de omvang van de rentebetalingen door de vennootschap. GTS heeft dit renterisico niet afgedekt, omdat het moment en de omvang van de aflossingskasstromen onder de leningfaciliteit niet is vastgelegd en onvoldoende nauwkeurig is te voorspellen.

Bij een rentewijziging van 1%-punt wijzigen de jaarlijkse rentelasten met circa € 31,4 miljoen (2021: € 34,5 miljoen) per jaar.

Valutarisico

Valutarisico's ontstaan als financiële instrumenten zijn aangegaan in een valuta die ongelijk is aan de functionele valuta. Het valutarisico dat de vennootschap loopt, betreft het risico dat toekomstige kasstromen fluctueren als gevolg van veranderingen in de valutakoersen.

In het kader van de normale bedrijfsactiviteiten is het valutarisico zeer beperkt, omdat nagenoeg alle transacties plaatsvinden in euro's. Ultimo 2022 was geen sprake van materiële vorderingen of verplichtingen in vreemde valuta en was dienovereenkomstig geen sprake van de inzet van afdekkingsinstrumenten (ultimo 2021: idem).

Prijrisico

Ten behoeve van de dagelijkse bedrijfsactiviteiten, waaronder het gastransport, balanceeracties in het gastransportnetwerk en de interne en externe productie van stikstof voor de kwaliteitsconversie, maakt de vennootschap gebruik van gas en elektriciteit. Hiervoor zijn gas- en elektriciteitsleveringscontracten gesloten met energieleveranciers. De contracten die de vennootschap heeft gesloten, zijn in de markt gangbare leveringscontracten, waarbij de prijs van energie variabel is en wordt bepaald aan de hand van de vigerende spotmarktprijzen op het moment van contractering/levering. Er geldt geen minimale afnameverplichting. De energieleveringscontracten hebben over het algemeen een relatief korte looptijd (3-5 jaar). De vennootschap loopt een prijsrisico als de variabele kosten van gas en elektriciteit toenemen, voorzover deze prijsstijgingen uit hoofde van de reguleringsafspraken niet nagecalculeerd mogen worden in de toekomstige tarieven. Voor het boekjaar 2022 geldt dat we het prijsrisico gedeeltelijk mogen nacalculeren in de toekomstige tarieven.

Om het prijsrisico uit hoofde van de dagelijkse bedrijfsactiviteiten voor de vennootschap te mitigeren – en daarmee ook stabiliteit in de regulatoire tarieven na te streven – hanteert de vennootschap een risicoafdeckingsbeleid en een bijbehorende inkoopstrategie. Uitgangspunt van dit beleid is dat de vennootschap niet handelt met energieleveringscontracten en geen speculatieve posities inneemt. De vennootschap is gecommitteerd om de gecontracteerde volumes energie zelf af te nemen en te gebruiken ten behoeve van de dagelijkse bedrijfsactiviteiten.

De energieleveringscontracten kennen de contractuele mogelijkheid om prijzen voor bepaalde toekomstige leveringsperiodes gedeeltelijk te fixeren. Dit kan onder de huidige contracten maximaal twee jaar vooruit plaatsvinden. Bij het doen van deze zogenaamde termijninkopen houdt de vennootschap rekening met de verwachte periodieke energiebehoefte ten einde aan de eigen gebruik voorwaarden te voldoen. De mate van afdekking wordt beïnvloed door de voorspelbaarheid van de omvang en de timing van het energieverbruik. Door GTS wordt gestreefd naar een afdekking van ten minste 65% van het verwachte energieverbruik, waarbij de mate van afdekking ook mede wordt bepaald op basis van de actuele en de forward prijzen. Energieverbruik dat niet middels termijnleveringscontracten is gecontracteerd, wordt gekocht op de spotmarkt op het moment dat de energievraag ontstaat.

Ultimo 2022 bedroeg de nominale waarde van de termijnleveringscontracten voor het eigen gebruik van energie ongeveer € 205,2 miljoen (ultimo 2021: € 74,7 miljoen). De termijnleveringen zien volledig toe op leveringen van elektriciteit en gas in het boekjaar 2023. Ingevolge RJ 290.202 zijn de verplichtingen uit hoofde van de termijnleveringen niet in de balans opgenomen.

Ten aanzien van de gasvoorraad die is aangehouden ten behoeve van de piektaak geldt dat we geen prijsrisico lopen als gevolg van de onderliggende gereguleerde verrekeningssystematiek. Om het prijsrisico voor de markt te reduceren heeft GTS reeds een substantieel deel van het gasvolume voor de piektaak middels termijnleveringscontracten voor levering in 2023 verkocht. Mochten de gasvolumes desondanks wel nodig zijn voor de piektaak, dan zal GTS de termijnleveringscontracten nakomen door de benodigde volumes alsdan op de spot markt in te kopen.

Kredietrisico

Het kredietrisico bestaat uit het verlies dat zou ontstaan als tegenpartijen volledig of gedeeltelijk in gebreke zouden blijven en hun contractuele verplichtingen niet na zouden komen. De vennootschap loopt geen belangrijk kredietrisico ten aanzien van een enkele individuele afnemer of tegenpartij (ultimo 2021: idem). Wel realiseerde de vennootschap in 2022 meer dan 10% (maar minder dan 15%) van haar externe opbrengsten met betrekking tot het gastransport en de aanverwante diensten bij één externe cliënt (2021: idem). Ultimo 2022 was geen sprake van betaalachterstanden door deze cliënt (ultimo 2021: idem).

Om het kredietrisico op tegenpartijen te beperken, vraagt GTS in voorkomende gevallen om garantiestellingen van haar klanten en andere partijen waarmee transacties plaatsvinden.

De ontvangen garantiestellingen van derden zijn als volgt:

<i>In miljoenen euro's</i>	31 dec. 2022		31 dec. 2021	
	Aantal	Saldo	Aantal	Saldo
Security Deposits	164	243,9	107	36,9
Bankgaranties	54	137,7	56	61,9
Parent Company Guarantees	36	356,5	32	175,4
Letters of Awareness	-	-	6	110,9
Surety Agreements	2	10,4	6	17,5
Totaal ontvangen garantiestellingen	256	748,4	207	402,6

De ontvangen zekerheden zijn gesteld uit hoofde van gastransportovereenkomsten. De security deposits worden via N.V. Nederlandse Gasunie in geld aangehouden. De gestegen waarde van de security deposits hangt samen met de onzekerheden op de energiemarkten.

De looptijd van de ontvangen garantiestellingen varieert van enkele maanden tot garanties zonder overeengekomen einddatum. De garantiestellingen zijn niet vrij overdraagbaar.

Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico betreft het risico dat de vennootschap over onvoldoende liquide middelen beschikt om aan de direct opeisbare verplichtingen te voldoen. Voor de kwantificering van het liquiditeitsrisico werkt GTS met een meerjarenplanning voor de kapitaalslasten en de investeringen en een liquiditeitsprognose met een horizon van minimaal een jaar voor de operationele uitgaven.

De liquide middelen van de vennootschap maken onderdeel uit van een cashpool overeenkomst met N.V. Nederlandse Gasunie en haar groepsmaatschappijen. Op grond van deze overeenkomst worden de banksaldi van de vennootschappen, waaronder GTS, op de hoofdrekening van N.V. Nederlandse Gasunie geconcentreerd. De bedragen die GTS op haar bankrekening ontvangt, worden dagelijks doorbetaald aan N.V. Nederlandse Gasunie. Omgekeerd worden de bedragen die GTS betaalt, dagelijks aangezuiverd door N.V. Nederlandse Gasunie. De banksaldi die onderdeel uit maken van de cashpool overeenkomst zijn rentedragend.

Om het liquiditeitsrisico af te dekken, beschikt de vennootschap ultimo 2022 over een leningfaciliteit van € 6,0 miljard (ultimo 2021: € 6,0 miljard), welke door de aandeelhouder ter beschikking is gesteld. De faciliteit eindigt in beginsel op 31 december 2029, maar heeft de mogelijkheid tot verlenging. Met N.V. Nederlandse Gasunie is overeengekomen dat tussentijds onbeperkt op de faciliteit kan worden getrokken dan wel afgelost.

De vennootschap heeft verder de beschikking over een niet-gecommitteerde externe kredietfaciliteit van € 10,0 miljoen (2021: € 10,0 miljoen) samenhangend met de cashpool overeenkomst.

Reële waarde

In deze jaarrekening zijn diverse financiële instrumenten opgenomen waarvoor de reële waarde kan afwijken van de boekwaarde op basis van de geamortiseerde kostprijs. Het betreft:

- Vorderingen op handelsdebiteuren en overige vorderingen en overige schulden
- Langlopende lening aandeelhouder

De wijze van reële waardebepaling beschrijven we onder het hoofd 'Bepaling van de reële waarde' in de grondslagen voor de waardering en de resultaatbepaling.

Vorderingen op handelsdebiteuren en overige vorderingen en overige schulden

De reële waarde van in de balans opgenomen vorderingen op handelsdebiteuren en overige vorderingen en de overige schulden benadert de boekwaarde daarvan als gevolg van de korte looptijd van deze instrumenten.

Langlopende lening aandeelhouder

De vennootschap heeft de reële waarde van de aandeelhouderslening berekend door de verwachte toekomstige kasstromen contant te maken tegen een disconteringsvoet die gelijk is aan de geldende risicovrije marktrente voor de resterende looptijd, vermeerderd met krediet- en liquiditeitsopslagen. Hierbij is rekening gehouden met het eigen risicoprofiel en het risicoprofiel van de geldgever. Aangenomen is dat de uitstaande hoofdsom ineens wordt afgelost op de einddatum van de kredietfaciliteit. Dit betreft een reële waardebepaling volgens niveau 2 (ultimo 2021: niveau 2).

De boekwaarde en de reële waarde van de langlopende lening aandeelhouder ultimo 2022 is als volgt:

In miljoenen euro's	31 dec. 2022			31 dec. 2021		
	Boekwaarde	Reële waarde	Verschil	Boekwaarde	Reële waarde	Verschil
Langlopende lening aandeelhouder	3.142,9	2.807,3	-335,6	3.451,6	3.939,2	487,6

18. Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Hoofdelijke aansprakelijkheid fiscale eenheid

De vennootschap maakt onderdeel uit van een fiscale eenheid voor de heffing van vennootschapsbelasting en omzetbelasting met aan het hoofd N.V. Nederlandse Gasunie. Op grond van de Invorderingswet is de vennootschap hoofdelijk aansprakelijk voor de schulden inzake de vennootschapsbelasting en omzetbelasting van alle bij de fiscale eenheid betrokken vennootschappen.

Verstreckte garantiestellingen

De vennootschap heeft een garantiestelling van € 0,8 miljoen (2021: € 0,8 miljoen) afgegeven ten behoeve van haar deelneming in EDSN B.V.

Investeringsverplichtingen

Ultimo 2022 bestaan voorwaardelijke investeringsverplichtingen ter hoogte van € 27,8 miljoen (ultimo 2021: € 67,8 miljoen). De verplichtingen houden met name verband met de ontwikkeling van een nieuwe stikstoffabriek en reguliere vervangingsinvesteringen. In voorkomende gevallen voert N.V. Nederlandse Gasunie de investeringsprojecten voor GTS uit. In die gevallen zijn de investeringsverplichtingen te typeren als een verplichting jegens de aandeelhouder. Voor een nadere toelichting op de transacties met verbonden partijen verwijzen we naar noot 26 'Verbonden partijen'.

Meerjarige verplichtingen

De meerjarige verplichtingen zijn als volgt:

Looptijd	Contractwaarde	
<i>In miljoenen euro's</i>	31 dec. 2022	31 dec. 2021
0 – 1 jaar	53,5	52,6
1 – 5 jaar	180,5	164,9
> 5 jaar	123,5	155,3
Totaal	357,5	372,9

De verplichtingen hebben met name betrekking op de inkoop van stikstofproductiecapaciteit en flexibele opslagdiensten. In voorkomende gevallen vinden de inkopen plaats via N.V. Nederlandse Gasunie (of diens groepsmaatschappijen) en zijn de bijbehorende verplichtingen te typeren als een meerjarige verplichting jegens de aandeelhouder (of diens groepsmaatschappijen). Voor een nadere toelichting op de transacties met verbonden partijen verwijzen we naar noot 26 'Verbonden partijen'.

Verplichtingen uit hoofde van fysieke onbalansen

Hoewel we streven naar het minimaliseren van operationele onbalansen, treden in de praktijk stuurafwijkingen op waardoor de daadwerkelijke fysieke gasstroom in enige mate kan verschillen van de volumes die zijn genomineerd (en bevestigd) door onze klanten. Mede op grond van praktische uitvoerbaarheid worden deze verschillen niet dagelijks financieel verrekend, maar opgenomen in een cumulatieve verschillenrekening (een zogenaamde 'Operational Balancing Account' ('OBA')). GTS is OBA's aangegaan met aangrenzende netwerken, bergingen en productielocaties.

De operationele onbalans wordt continu nauwlettend gemonitord en doorlopend in natura vereffend met betreffende tegenpartij(en) door fysieke ontvangst of levering van aardgas. De OBA's worden slechts voor operationele doeleinden gebruikt en niet voor commerciële doeleinden.

Bij het gebruik maken van de OBA wordt uitgegaan van de continuïteitsveronderstelling en een doorlopende verrekening in natura. De onbalansen worden slechts financieel verrekend indien partijen in de overeenkomst ophouden te bestaan en verrekening in gas alsdan niet meer mogelijk is. De OBA's hebben geen looptijd. Op grond van voornoemde overwegingen is het saldo te vorderen of te leveren gas als 'eeuwigdurend' aan te merken en heeft deze geen waarde op de balansdatum. Om deze reden zijn de onbalansen opgenomen in de niet in de balans opgenomen vorderingen en verplichtingen.

Ultimo 2022 is het cumulatieve operationele onbalans volume 265 GWh positief. Er is sprake van een verplichting jegens aangrenzende netwerken, bergingen en/of productielocaties. Uitgaande van de TTF-spotprijs per balansdatum bedraagt de waarde van deze onbalansverplichting ca. -/- € 20,1 miljoen (2021: ca. -/- € 1,2 miljoen).

Naast onbalansen uit hoofde van de OBA's kunnen ook onbalansen met klanten voorkomen op basis van het Systeem Balans Signaal (SBS). Het Systeem Balans Signaal (SBS) is de som van de Portfolio Onbalans Signalen van alle in het transportnetwerk actieve shippers. Ook hier wordt uitgegaan van de continuïteitsveronderstelling en een doorlopende verrekening in natura. De onbalansen wordt slechts financieel verrekend indien de licentie van de shipper beëindigd wordt en verrekening in gas alsdan niet meer mogelijk is. Ultimo 2022 is het cumulatieve onbalans volume met de shippers 17 GWh negatief. Uitgaande van de TTF-spotprijs per balansdatum bedraagt de waarde van deze onbalansvordering ca. € 1,3 miljoen (2021: ca. € 0,6 miljoen).

19. Netto-omzet

De netto-omzet wordt volledig in Nederland gerealiseerd en bestaat uit de opbrengsten inzake gastransport en gastransport gerelateerde diensten. De netto-omzet steeg met 68,1% ten opzichte van het vorige boekjaar (2021: stijging van 2,4%). Meer informatie hierover is opgenomen in noot 1 'Significante aangelegenheden en gebeurtenissen in 2022'.

Voor een toelichting op de vrijval van de contractverplichtingen ten gunste van de netto-omzet verwijzen we naar noot 16 'Contractverplichtingen'.

20. Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten

De specificatie van de kosten uitbesteed werk en andere externe kosten is als volgt:

<i>In miljoenen euro's</i>	2022	2021
Kosten van netbeheer	385,0	218,0
Kosten van uitbesteed werk	277,6	221,3
Totaal kosten uitbesteed werk en andere externe kosten	662,6	439,3

De kosten van netbeheer omvatten met name de inkoop van stikstofproductiecapaciteit en elektriciteit voor de productie van stikstof en de kosten van elektriciteit en gas voor het gastransport en de gasopslag. Zoals reeds toegelicht in noot 1 'Significante aangelegenheden en gebeurtenissen in 2022' wordt de kostenstijging met name veroorzaakt door substantieel hogere prijzen voor de inkoop van energie.

De kosten uitbesteed werk en andere externe kosten omvatten mede de diensten die geleverd worden door N.V. Nederlandse Gasunie. Voor een toelichting op de transacties met verbonden partijen verwijzen we naar noot 26 'Verbonden partijen'.

21. Afschrijvingen op materiële vaste activa

De specificatie van de afschrijvingen op de materiële vaste activa is als volgt:

<i>In miljoenen euro's</i>	2022	2021
Afschrijvingslasten	212,3	258,7
Boekresultaat desinvesteringen	1,6	1,8
Totaal afschrijvingen op materiële vaste activa	213,9	260,5

De afschrijvingskosten zijn gedaald ten opzichte van 2021. Dit wordt veroorzaakt doordat ultimo 2021 een deel van de materiële vaste activa van GTS juridisch is afgesplitst naar Gasunie Asset B.V. en Maasvlakte Storage B.V.

Het boekresultaat desinvesteringen betreft het saldo van de opbrengstwaarde van de verkochte of overgedragen actieven minus de boekwaarde daarvan op het moment van de levering.

22. Overige kosten

De specificatie van de overige kosten is als volgt:

<i>In miljoenen euro's</i>	2022	2021
Overige kosten	47,9	6,4
Totaal overige kosten	47,9	6,4

De overige kosten bestaan uit incidentele kosten, waaronder de dotatie aan de voorziening voor opruimingskosten en saneringen en het saldo van de overige incidentele kosten en opbrengsten.

23. Financiële baten en lasten

De specificatie van de financiële baten en lasten is als volgt:

<i>In miljoenen euro's</i>	2022	2021
Rentelasten langlopende lening aandeelhouder	60,4	83,0
Oprenting voorzieningen	1,3	0,0
Overige financieringsbaten en -lasten	0,4	0,7
Rente- en financieringslasten	62,1	83,7
Geactiveerd als materiële vaste activa	-8,1	-8,3
Totaal financiële baten en lasten	54,0	75,4

Activering van rente inzake de vervaardiging van kwalificerende vaste activa vond plaats rekening houdend met een gewogen gemiddelde rentevoet van 1,8% (2021: 2,4%).

De overige financieringslasten betreffen met name de financieringscomponent in de langlopende contractverplichtingen, en de oprenting van de leaseverplichtingen en overige financiële baten en lasten.

24. Belastingen

De belastinglast in de winst-en-verliesrekening bestaat uit de volgende componenten:

<i>In miljoenen euro's</i>	2022	2021
Belastinglast over het boekjaar	138,1	24,1
Mutaties in uitgestelde belastingen	28,1	33,0
Totale belastinglast	166,2	57,1

Het toepasselijke belastingtarief in 2022 bedraagt 25,8% (2021: 25,0%). De effectieve belastingdruk in 2022 bedraagt 25,8% (2021: 31,1%). Het verschil tussen de toepasselijke en effectieve belastingdruk werd in 2021 veroorzaakt door de herwaardering van de belastinglatenties als gevolg van aanpassing van het tarief van de vennootschapsbelasting.

25. Aantal werknemers

De vennootschap had in 2022 geen medewerkers in dienst (2021: idem). De medewerkers die werkzaamheden verrichten voor GTS, zijn juridisch in dienst van N.V. Nederlandse Gasunie. Voor de kosten van de dienstverlening door N.V. Nederlandse Gasunie verwijzen we naar noot 26 'Verbonden partijen'.

26. Verbonden partijen

Algemeen

De vennootschap is onderdeel van een groep met aan het hoofd N.V. Nederlandse Gasunie. N.V. Nederlandse Gasunie en alle tot diens groep behorende entiteiten zijn aan te merken als verbonden partijen. Dit geldt ook voor de statutair bestuurders, het management, andere sleutelfunctionarissen van Gasunie Transport Services B.V en N.V. Nederlandse Gasunie en hun nauwe verwanten. Er hebben geen transacties plaatsgevonden met verbonden partijen onder niet-normale marktvoorwaarden.

De transacties onder normale marktvoorwaarden met verbonden partijen zijn als volgt:

Transacties met N.V. Nederlandse Gasunie en/of diens groepsmaatschappijen

GTS neemt als landelijk netbeheerder diensten af van N.V. Nederlandse Gasunie en/of diens groepsmaatschappijen. GTS en N.V. Nederlandse Gasunie hebben de afspraken met betrekking tot de samenwerking zodanig vastgelegd dat de leveringszekerheid, transportzekerheid en de veiligheid van het gastransport zijn gewaarborgd.

De omvang van de dienstverlening in 2022 bedraagt € 870,1 miljoen (2021: € 639,9 miljoen) en heeft voor € 207,5 miljoen (2021: € 200,5 miljoen) betrekking op de investeringen in het gastransportnet en voor € 662,6 miljoen (2021: € 439,3 miljoen) op operationele kosten. De operationele kosten hebben betrekking op de inzet van medewerkers van N.V. Nederlandse Gasunie, de inkoop van flexibele opslagdiensten en de levering van materialen, diensten en doorbelaste kosten, waaronder de transportgerelateerde energiekosten. Deze dienstverlening en leveringen vinden plaats tegen kostprijs.

Over de opgenomen lening van N.V. Nederlandse Gasunie wordt een zakelijke rente berekend. In 2022 bedroegen deze rentelasten € 61,8 miljoen (2021: € 83,0 miljoen).

Transacties tussen GTS aan overige verbonden partijen

GTS verleent gastransportdiensten aan klanten, waaronder GasTerra B.V. Daarnaast heeft GTS in 2022 gas in- en verkooptransacties uitgevoerd met GasTerra met betrekking tot de wettelijke piektaak. De uiteindelijk aandeelhouder van GTS, de Staat der Nederlanden, is ook 50% aandeelhouder van GasTerra B.V. Hierdoor kan de Staat der Nederlanden, binnen de kaders van haar hoedanigheid als aandeelhouder, invloed van betekenis uitoefenen op het beleid van beide vennootschappen.

De diensten van GTS aan GasTerra B.V. voeren we uit in overeenstemming met de bepalingen van de Gaswet. Ingevolge deze wetgeving is GTS gehouden alle marktpartijen non-discriminatoir te behandelen en conform aanvraag zaken te doen. De bij GasTerra B.V. in rekening gebrachte tarieven zijn vastgesteld door de Nederlandse toezichthouder (ACM). De ACM werkt onafhankelijk van Gasunie, GTS, GasTerra B.V. en de Staat der Nederlanden.

27. Bezoldiging bestuurder

Op grond van artikel 2:383 lid 1 BW is vermelding van de bezoldiging van de bestuurder achterwege gelaten, op grond van herleidbaarheid naar één enkel natuurlijk persoon.

28. Honoraria externe accountant

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. heeft de wettelijke controle van de jaarrekening van Gasunie Transport Services B.V. verricht. Daarnaast zijn er andere controlewerkzaamheden verricht met betrekking tot verantwoordingen ten behoeve van de toezichthouder ACM.

De financiële gegevens (inclusief de gegevens inzake de honoraria van de externe accountant) van Gasunie Transport Services B.V. zijn opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van N.V. Nederlandse Gasunie. Overeenkomstig artikel 2:382a lid 3 BW wordt in de jaarrekening van Gasunie Transport Services B.V. geen separate toelichting met betrekking tot de honoraria van de externe accountant opgenomen.

29. Gebeurtenissen na de balansdatum

Er is geen sprake van belangrijke gebeurtenissen na de balansdatum die verwerkt of toegelicht moeten worden in de jaarrekening.

Ondertekening

B.J. Hoevers,
Bestuurder

Groningen, 7 maart 2023

Jaarverslag 2022

Overige gegevens

gasunie
transport services

03 Overige gegevens

Statutaire regeling omtrent de winstbestemming

Artikel 33, lid 2 en lid 3, van de statuten van de vennootschap luiden:

- De winst staat ter vrije beschikking van de algemene vergadering. Bij staking van stemmen over uitkering of reservering van winst wordt de winst waarop het voorstel betrekking heeft, gereserveerd. Een besluit tot uitkering is onderworpen aan de goedkeuring, als bedoeld in artikel 2:216 lid 2 BW, van het bestuur. Het bestuur weigert een dergelijke goedkeuring slechts indien het weet of redelijkerwijs behoort te voorzien dat de vennootschap na de uitkering niet zal kunnen blijven voortgaan met het betalen van haar opeisbare schulden.
- De vennootschap kan aan de aandeelhouders en andere gerechtigden tot de voor uitkering vatbare winst slechts uitkeringen doen voor zover haar eigen vermogen groter is dan het bedrag van de reserves die krachtens de wet moeten worden aangehouden.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: algemene vergadering van Gasunie Transport Services B.V.

Verklaring over de jaarrekening 2022

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van Gasunie Transport Services B.V. ('de vennootschap') een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de vennootschap op 31 december 2022 en van het resultaat over 2022 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek ('BW').

Wat we hebben gecontroleerd

Wij hebben de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening 2022 van Gasunie Transport Services B.V. te Groningen gecontroleerd.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2022;
- de winst-en-verliesrekening over 2022; en
- de toelichting met de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

Het stelsel voor financiële verslaggeving dat is gebruikt voor het opmaken van de jaarrekening is Titel 9 Boek 2 BW.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de paragraaf 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Onafhankelijkheid

Wij zijn onafhankelijk van Gasunie Transport Services B.V. zoals vereist in de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang, de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Onze controleaanpak

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot de kernpunten, fraude en continuïteit, en de aangelegenheden daaruit, bepaald in de context van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. De informatie ter ondersteuning van ons oordeel, zoals onze bevindingen en observaties ten aanzien van individuele kernpunten en de controleaanpak frauderisico's en continuïteit, moet in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Samenvatting en context

Gasunie Transport Services B.V. is de eigenaar en de netbeheerder van het landelijk gastransportnet in de zin van de Gaswet. Gasunie Transport Services B.V. heeft tot taak om het landelijke gastransportnet in Nederland op economische voorwaarden in werking te hebben, te onderhouden en te ontwikkelen op een wijze die de veiligheid, doelmatigheid en betrouwbaarheid van het transport van gas waarborgt en het milieu ontziet. De opbrengststromen uit gereguleerde activiteiten staan onder toezicht van de ACM in Nederland. We hebben in het bijzonder aandacht besteed aan de gebieden die gerelateerd zijn aan de specifieke bedrijfsactiviteiten van de vennootschap.

Als onderdeel van het ontwerpen van onze controleaanpak hebben wij de materialiteit bepaald en het risico van materiële afwijkingen in de jaarrekening geïdentificeerd en ingeschat. Wij besteden bijzondere aandacht aan die gebieden waar de directie belangrijke schattingen heeft gemaakt, bijvoorbeeld bij significante schattingen waarbij veronderstellingen over toekomstige gebeurtenissen worden gemaakt die inherent onzeker zijn. Hierbij hebben wij aandacht besteed de assumpties die horen bij de fysieke en transitierisico's als gevolg van klimaatverandering. In hoofdstuk: 'Toelichting op de jaarrekening' en dan paragraaf: 'Oordelen en schatting door het management' van de jaarrekening heeft de vennootschap de schattingsposten en de belangrijkste bronnen van schattingsonzekerheid uiteengezet. Vanwege de significante schattingsonzekerheid en het gerelateerde hogere inherente risico verbonden aan de waardering van de materiële vaste activa, hebben wij deze aangemerkt als kernpunt, zoals uiteengezet in de paragraaf 'De kernpunten van onze controle'.

Wij hebben de klimaatgerelateerde risico's met de directie besproken, en de potentiële impact op de financiële positie inclusief de onderliggende assumpties en schattingen geëvalueerd. In het bijzonder, hebben wij stilgestaan bij de waardering van de materiële vaste activa. Wij verwijzen naar de paragraaf 'De kernpunten van onze controle' waar de impact op onze controleaanpak is beschreven.

Andere aandachtsgebieden in onze controle, die niet als kernpunt zijn aangemerkt, waren: de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking die ten grondslag ligt aan het opbrengstenproces, de gebruiksduur van de materiële vaste activa en de waardering van de voorziening voor opruimingskosten en saneringen. Wij hebben ervoor gezorgd dat het controleteam over voldoende specialistische kennis en expertise beschikte die nodig waren voor de controle van een gastransportbedrijf. Wij hebben daarom experts en specialisten op onder meer het gebied van waardering van vaste activa, IT en vennootschapsbelasting in ons team opgenomen.

De hoofdlijnen van onze controleaanpak waren als volgt:

Materialiteit

- Materialiteit: €70.780.000
- Specifieke materialiteit: €32.200.000

Reikwijdte van de controle

- De controle heeft betrekking op één vennootschap zijnde Gasunie Transport Services B.V.

Kernpunt

- Waardering materiële vaste activa.

Materialiteit

De reikwijdte van onze controle wordt beïnvloed door het toepassen van materialiteit. Het begrip 'materieel' wordt toegelicht in de paragraaf 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij bepalen, op basis van ons professionele oordeel, kwantitatieve grenzen voor materialiteit waaronder de materialiteit voor de jaarrekening als geheel, zoals uiteengezet in onderstaande tabel. Deze grenzen, evenals de kwalitatieve overwegingen daarbij, helpen ons om de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden voor de individuele posten en toelichtingen in de jaarrekening te bepalen en om het effect van onderkende afwijkingen, zowel individueel als gezamenlijk, op de jaarrekening als geheel en op ons oordeel, te evalueren.

Materialiteit €70.780.000 (2021: €69.480.000).

Specifieke materialiteit €32.200.000 (2021: €9.190.000).

Hoe is de materialiteit bepaald

Wij bepalen de materialiteit op basis van ons professionele oordeel. Gezien het belang van de waardering van de vaste activa gebruiken wij als basis voor deze oordeelsvorming 1% van het balanstotaal.

Deze materialiteit is toegepast ten aanzien van de waardering voor de materiële vaste activa en overige deelnemingen alsmede de toelichtingen hieromtrent (hierna: vaste activa).

Daarnaast hebben wij een specifieke (lagere) materialiteit gebruikt voor de overige balans- en jaarrekeningposten die gerelateerd zijn aan het operationele resultaat en de toelichtingen hierop.

Als basis hiervoor gebruiken we 5% van het resultaat voor belastingen genormaliseerd voor de bijzondere waardevermindering van vaste activa. In 2022 bedraagt de normalisatie nihil (2021: nihil).

De overwegingen voor de gekozen benchmark

Wij gebruikten het balanstotaal als de primaire, benchmark, op basis van onze analyse van de gemeenschappelijke informatiebehoeften van gebruikers van de jaarrekening. Op basis daarvan zijn wij van mening dat het balanstotaal geschikt is om als basis te dienen voor het bepalen van de materialiteit voor de controle van de waardering van de vaste activa in de jaarrekening.

De reguliere operationele exploitatie van de energie-infrastructuur en de daarmee verband houdende omzet en lasten zijn eveneens een belangrijke indicator voor de financiële prestaties van de entiteit. Wij vinden de benchmark gebaseerd op het balanstotaal niet passend voor de controle van de overige jaarrekeningposten en de toelichtingen hierop. Daarom hebben wij voor deze posten een specifieke (lagere) materialiteit gehanteerd gebaseerd op een percentage van 5% van het resultaat voor belastingen genormaliseerd voor de terugname van een bijzondere waardevermindering en/of een bijzondere waardevermindering van vaste activa.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met de directie overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen met een impact op het resultaat voor belastingen boven de €1.610.000 (2021: €459.500) rapporteren aan de directie, met uitzondering van afwijkingen vanuit de waardering van vaste activa waarvoor we afwijkingen boven €3.539.000 (2021: €3.474.000) rapporteren. Ook zijn we overeengekomen om balansreclassificaties boven de €5.000.000 (2021: €5.000.000) evenals kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn om aan hen te rapporteren.

Controleaanpak frauderisico's

Wij hebben risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude geïdentificeerd en ingeschat. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in de entiteit en haar omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop de directie inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort. Wij verwijzen naar het hoofdstuk 'Risicomanagement' van het directieverslag, waarin de directie zijn risicoanalyse (inclusief frauderisico's) heeft opgenomen.

Wij hebben ten aanzien van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude de opzet en implementatie van de interne beheersing geëvalueerd, waaronder de frauderisicoanalyse van het management de gedragscode en de klokkenluidersregeling, en voor zover wij dat noodzakelijk achtten voor onze controle, de werking getoetst van deze interne beheersmaatregelen.

Wij hebben om inlichtingen gevraagd bij de leden van de directie, het management en vertegenwoordiger(s) van stafdiensten (waaronder Internal Audit, Juridische Zaken inclusief Compliance) of zij op de hoogte zijn van feitelijke, vermeende of vermoede fraude. Hieruit volgden geen signalen van feitelijke, vermeende of vermoede fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van frauderisico's hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van frauderisico's.

De door ons geïdentificeerde frauderisico's en uitgevoerde specifieke werkzaamheden zijn als volgt:

Geïdentificeerde frauderisico's

Het risico dat de directie maatregelen van interne beheersing doorbreekt

Bij al onze controles besteden wij aandacht aan het risico van het doorbreken van maatregelen van interne beheersing door de directie, waaronder risico's op mogelijke afwijkingen als gevolg van fraude op basis van een analyse van mogelijke belangen van de directie.

Wij hebben er in dat kader bijzondere aandacht voor gehad of er vanuit de regulering waaraan de netbeheerder onderhevig is, specifieke prikkels zijn ten aanzien van de verantwoording van omzet, lasten en/of investeringen en/of er mogelijke indicaties zijn voor een bijzondere waardeverandering van de vaste activa.

Controlewerkzaamheden en observaties

Wij hebben, voor zover relevant voor onze controle, de opzet geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing die het risico op doorbreking van de interne beheersing moeten mitigeren, het bestaan en indien noodzakelijk de werking van de maatregelen getoetst in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten en het maken van schattingen.

In dit kader hebben wij specifieke aandacht gegeven aan de toegangsbeveiliging in de IT-systemen en de mogelijkheid dat hierdoor functiescheidingen worden doorbroken.

Wij hebben journaalposten geselecteerd op basis van risicocriteria en hierop specifieke controlewerkzaamheden verricht. Bij de bepaling van de risicocriteria hebben wij rekening gehouden met de specifieke prikkels vanuit de regulering.

Ook hebben wij specifieke controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van belangrijke schattingen van de directie, waaronder de waardering van de materiële vaste activa. Wij hebben in het bijzonder aandacht gehad voor het inherente risico van vooringenomenheid van de directie bij schattingen.

Onze werkzaamheden hebben geen materiële afwijkingen aan het licht gebracht in de door de directie verschaft informatie in de jaarrekening en het bestuursverslag ten opzichte van de jaarrekening, aan het licht gebracht.

Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van het doorbreken van de interne beheersing door de directie.

Geïdentificeerde frauderisico's

Het risico van frauduleuze financiële verslaggeving in de verantwoorde omzet

Als onderdeel van onze risico-inschatting en uitgaande van de veronderstelling dat er bij de omzetverantwoording frauderisico's bestaan, hebben wij geëvalueerd welke soorten omzet of beweringen aanleiding geven tot een risico op een afwijking van materieel belang die het gevolg is van fraude.

Voor Gasunie Transport Services B.V. ('GTS') zien wij het risico op het toepassen van onjuiste prijzen en het verschuiven van de omzet van dit jaar naar het volgende jaar. Ook is in het boekjaar 2022 sprake van een significante omzetstroom uit veiling-premies en afschakelbare transport-capaciteit. Deze omzetstromen waren in voorgaande jaren zeer beperkt.

Bij deze specifieke omzetstromen heeft de directie een mogelijk belang om de omzet lager te verantwoorden doordat deze omzet (grotendeels) in toekomstige jaren via de tarieven moet worden 'terug-gegeven' aan de marktpartijen.

Wij hebben in onze controle een element van onvoorspelbaarheid ingebouwd. Tevens hebben we kennisgenomen van relevante correspondentie met de toezichthouder en zijn wij tijdens de controle alert gebleven op indicaties voor signalen van fraude. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die een aanwijzing vormt voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving. Indien daar sprake van was, hebben wij onze evaluatie van het risico van fraude en de gevolgen daarvan voor onze controlewerkzaamheden opnieuw geëvalueerd.

Controlewerkzaamheden en observaties

Wij hebben, voor zover relevant voor onze controle, de opzet van de interne beheersingsmaatregelen geëvalueerd en de werking ervan getoetst rondom de omzetverantwoording en in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten met betrekking tot de omzet.

Wij concluderen dat wij, in het kader van onze controle, konden steunen op de voor dit risico relevante maatregelen van interne beheersing.

- gegevensgerichte werkzaamheden op het voorkomen van de omzettransacties en het toepassen van de juiste prijzen;
- vaststellen van het bestaan van debiteuren per jaareinde waarbij wij de afloop in 2023 getoetst hebben door middel van een deelwaarneming;
- gegevensgerichte werkzaamheden op de juiste afgrenzing van de omzet per jaareinde om mogelijke verschuivingen van omzet te identificeren;
- onderzoeken of in 2023 creditnota's zijn geboekt die een indicatie geven van onjuist geboekte omzet in het huidige boekjaar 2022;
- gegevensgerichte werkzaamheden op de volledigheid van de verantwoorde omzet veilingpremies en afschakelbare transportcapaciteit;
- testen van specifieke journaalposten gerelateerd aan de verwerking van de omzet.

Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van de omzetverantwoording.

Controleaanpak continuïteit

De directie heeft de jaarrekening opgemaakt uitgaande van de continuïteit van het geheel van de werkzaamheden voor ten minste twaalf maanden vanaf de datum van opmaken van de jaarrekening. Onze werkzaamheden om de continuïteitsbeoordeling van de directie te evalueren omvatten onder andere:

- Overwegen of de continuïteitsbeoordeling van de directie alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van onze controle kennis hebben en de directie bevragen over de belangrijkste veronderstellingen en uitgangspunten.
- Nagaan of de directie gebeurtenissen of omstandigheden heeft geïdentificeerd die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de vennootschap om haar continuïteit te handhaven (hierna: continuïteitsrisico's).
- Analyseren van de financiële positie per jaareinde inclusief de financiering, meer specifiek, de analyse of de bestaande financiering kan worden gecontinueerd en de benodigde financiering die nodig is voor het kunnen continueren van de bedrijfsactiviteiten kan worden gewaarborgd voor de periode die is meegenomen in de continuïteitsbeoordeling van de directie.
- Evalueren van de begrote operationele resultaten en daaraan gerelateerde kasstromen voor de periode van ten minste twaalf maanden vanaf de datum van het opmaken van de jaarrekening rekening houdend met ontwikkelingen in regulering en onze kennis uit de controle.
- Evalueren of onze controlewerkzaamheden ten aanzien van de waardering van activa indicatoren geven die kunnen duiden op continuïteitsrisico's.
- Inwinnen van inlichtingen bij de directie over zijn kennis van continuïteitsrisico's na de periode van de door de directie verrichte continuïteitsbeoordeling.

Onze controlewerkzaamheden hebben geen informatie opgeleverd die strijdig is met de veronderstellingen en aannames van de directie over de gehanteerde continuïteitsveronderstelling.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens de controle van de jaarrekening. Wij hebben de directie op de hoogte gebracht van het kernpunt. Het kernpunt vormt geen volledige weergave van alle risico's en punten die wij tijdens onze controle hebben geïdentificeerd en hebben besproken. Wij hebben in deze paragraaf het kernpunt beschreven met daarbij een samenvatting van de op dit punt door ons uitgevoerde werkzaamheden.

Kernpunt

Waardering materiële vaste activa

Zie toelichting 1, 2 en 3 van de nadere toelichting op de jaarrekening

De materiële vaste activa van circa €6,5 miljard zijn opgebouwd uit gereguleerde gastransportnetwerken.

De directie voert jaarlijks een analyse uit of er aanwijzingen zijn die duiden op een bijzondere waardevermindering en/of een terugname van een eerder verantwoorde bijzondere waardevermindering in de materiële vaste activa. Indien de directie concludeert dat er aanwijzingen zijn dan is de directie verplicht om de realiseerbare waarde te bepalen en te vergelijken met de boekwaarde en eventueel een bijzondere

Controlewerkzaamheden en observaties

Wij hebben kennisgenomen van de door de directie uitgevoerde analyse ten aanzien van de bijzondere waardevermindering in de materiële vaste activa. Wij kunnen ons vinden in de conclusie van de directie dat er sprake is van aanwijzingen om de realiseerbare waarde van de gastransportnetwerken te toetsen.

Onze controlewerkzaamheden op de inschatting van de realiseerbare waarde van de materiële vaste activa, bestonden uit:

- het kennisnemen van het methodebesluit 2022-2026 en de door de ACM beschikbaar gestelde documentatie;

waardevermindering en/of een terugname van een eerder verantwoorde bijzondere waarde-vermindering in de materiële vaste activa te verantwoorden.

In deze analyses besteedt de directie in het bijzonder aandacht aan de ontwikkelingen in het reguleringskader voor de gastransportnetwerken, de risico's (en kansen) vanuit klimaatverandering, de energietransitie en overige marktontwikkelingen.

De directie heeft op basis van de analyse of er aanwijzingen zijn die duiden op een waardevermindering en/of een terugname van een eerder verantwoorde bijzondere waardevermindering in de materiële vaste activa geconcludeerd dat er aanwijzingen zijn die duiden op een bijzondere waardevermindering in de materiële vaste activa.

De directie heeft als gevolg van deze aanwijzingen, onderzoek gedaan naar de realiseerbare waarde van de materiële vaste activa van Gasunie Transport Services B.V. en deze ingeschat op basis van een 'value-in-use' benadering. De directie bepaalt hierbij de indirecte opbrengstwaarde van het gastransportnetwerk op basis van de verwachte kasstromen.

- de verwachte gestandaardiseerde activawaarde;
- efficiency na de reguleringsperiode 2022–2026;
- energiekosten;
- kapitaalskostenvergoeding – ACM WACC;
- IFRS-disconteringsvoet.

De directie heeft op basis van deze analyse geconcludeerd dat er geen aanwijzingen zijn die duiden op een bijzondere waardevermindering en/of vermeerdering in de materiële vaste activa.

Vanwege de complexiteit van de berekeningen en subjectiviteit in de veronderstellingen onderliggend aan de realiseerbare waarde van de materiële vaste activa en de daarmee samenhangende schattingonzekerheden en de significante waarde hebben wij dit aangemerkt als een kernpunt van onze controle.

- het evalueren van de bruikbaarheid van het gehanteerde waarderingsmodel en het nagaan van derekenkundige juistheid en de consistentie met voorgaande waarderingsonderzoeken;
- het vaststellen dat de verwachte gestandaardiseerde activawaarde overeenkomt met correspondentie van de ACM;
- het aansluiten van de gehanteerde efficiency op het methodebesluit 2022–2026 en het ter discussie stellen van de door de directie gehanteerde veronderstellingen voor de periode daarna;
- het toetsen van de aannames ten aanzien van de gehanteerde kapitaalskostenvergoeding ACM WACC het toetsen van de aannames ten aanzien van de gehanteerde disconteringsvoet met behulp van schaduwberekeningen op basis van marktdata;
- het bevragen van de directie over de gehanteerde aannames ten aanzien van de overige uitgangspunten; deze hebben wij ook aangesloten op onderliggende begrotingen, (investerings)plannen en andere rapportages van de directie.
- het evalueren in hoeverre klimaatverandering, de energietransitie of andere marktontwikkelingen een materiële impact hebben op de waardering van de materiële vaste activa.

Wij achten de veronderstellingen van de directie in het waarderingsmodel inzake de materiële vaste activa van Gasunie Transport Services B.V. redelijk en aanvaardbaar.

Op basis van de door ons uitgevoerde werkzaamheden en de verkregen controle-informatie hebben wij geen materiële bevindingen.

Tot slot hebben wij werkzaamheden inzake de juistheid en toereikendheid van de toelichtingen, inclusief de opgenomen sensitiviteitsanalyse, uitgevoerd en hierbij geen materiële bevindingen.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat ook andere informatie. Dat betreft alle informatie in het jaarverslag anders dan de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verklaring betreffende overige door wet- en regelgeving gestelde vereisten

Onze benoeming

Wij zijn benoemd als externe accountant van Gasunie Transport Services B.V. met ingang van boekjaar 2015 volgend een besluit van de algemene vergadering op 17 december 2013 en die is jaarlijks herbevestigd door de aandeelhouder. Wij zijn nu voor een onafgebroken periode van acht jaar accountant van de vennootschap.

Geen verboden diensten

Wij hebben, naar ons beste weten en overtuiging, geen verboden diensten geleverd, als bedoeld in artikel 5, lid 1 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang.

Geleverde diensten

De diensten die wij, in aanvulling op de controle van de jaarrekening, hebben geleverd aan de vennootschap, in de periode waarop onze wettelijke controle betrekking heeft, zijn toegelicht in punt 28 van de toelichting van de jaarrekening.

Verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening en de accountantscontrole

Verantwoordelijkheden van de directie voor de jaarrekening

De directie is verantwoordelijk voor:

- het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW; en voor
- een zodanige interne beheersing die de directie noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directie afwegen of de vennootschap in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van het genoemde verslaggevingsstelsel moet de directie de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directie het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar bedrijfsactiviteiten kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze doelstellingen zijn een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen over de vraag of de jaarrekening als geheel geen afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of van fouten en een controleverklaring uit te brengen waarin ons oordeel is opgenomen. Een redelijke mate van zekerheid is een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Groningen, 7 maart 2023

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

drs. K. Hofstede RA

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2022 van Gasunie Transport Services B.V.

In aanvulling op wat is vermeld in onze controleverklaring hebben wij in deze bijlage onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening nader uiteengezet en toegelicht wat een controle inhoudt.

De verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle van de jaarrekening

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door de directie gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Ook op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen en het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de directie onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing. In dit kader geven wij ook een verklaring aan de auditcommissie van N.V. Nederlandse Gasunie op grond van artikel 11 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang. De in die aanvullende verklaring verstrekte informatie is consistent met ons oordeel in deze controleverklaring.

Wij bevestigen aan de directie dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met hen over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen die zijn getroffen om de geïdentificeerde bedreigingen weg te nemen en onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening vanuit alle zaken die wij met de directie hebben besproken. Wij beschrijven deze zaken in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang is van het maatschappelijk verkeer.

Jaarverslag 2022

Bijlage: Besluit Financieel
Beheer Netbeheerder

gasunie
transport services

Bijlagen

Besluit Financieel Beheer Netbeheerder

Als landelijk netbeheerder dient GTS te voldoen aan de vereisten zoals vastgelegd in de Gaswet in artikel 32 lid 11 sub c respectievelijk artikel 10e, eerste lid en het Besluit Financieel Beheer Netbeheerder ('Besluit-BFBN'). Het besluit BFBN definieert vier ratio's, waaronder een eigenvermogensminimum, met daarbij een normwaarde, waaraan een netbeheerder dient te voldoen. Als de netbeheerder niet aan de eisen voldoet, dan dient zij dit onverwijld te melden aan de ACM en dient zij een herstelplan in te dienen.

De BFBN ratio's zijn:

1. Het bedrijfsresultaat voor rente en belasting gedeeld door de bruto rentelasten bedraagt ten minste 1,7;
2. De som van de nettowinst uit gewone bedrijfsuitoefening, afschrijvingen, amortisatie, latente belastingen, overige kostenposten waarvoor geen kasgeld noodzakelijk is en bruto rentelasten gedeeld door de bruto rentelasten bedraagt ten minste 2,5;
3. De som van de nettowinst uit gewone bedrijfsuitoefening, afschrijvingen, amortisatie, latente belastingen en overige kostenposten waarvoor geen kasgeld noodzakelijk is gedeeld door de totale schuld bedraagt ten minste 0,11;
4. De totale schuld gedeeld door de som van de totale schuld en het eigen vermogen inclusief minderheidsbelangen en preferente aandelen is maximaal 0,7.

De specificatie van de BFBN-ratio's is als volgt:

	Norm	2022	2021
Ratio A	minimaal 1,7	11,3	3,1
Ratio B	minimaal 2,5	10,5	6
Ratio C	minimaal 0,11	0,18	0,12
Ratio D	maximaal 0,7	0,5	0,5